

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutrajje izdajanje popoldne, večernje izdajanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kakipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h, ali gl. 6 60
pol leta	6 60 3 30
četrť leta	3 40 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin.
Od 23. julija 1903. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri dopoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlance naročnina se ne odzira.

Oglaševanje v „Soci“ se računa po petih vrstah: 50 tiskanih 1-krat 8 kr., 3-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za oblike in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOCI

»Vse za omilko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrid

Uredništvo: Leta 1890... se nahaja v Gosposki ulici št. 11 v Gorici... Urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo: se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati le v Gorici. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamnaja in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

PRIMOREG

izhaja neodvisno od „Soci“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soci“ in „Primoreg“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trzinu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbrica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Gor. Tiskarna A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Razmerje med duhovščino in učiteljstvom.

C. kr. deželni šolski svet je pripisal z odlokom 4. t. m. št. 199. letno poročilo o stanju ljudskega solstva na Gorisko-Gradiščanskem za leto 1901/02 ter tem povodom opomnil v drugi polovici okrožnice, katero je razposlal vsem šolskim vodstvom sol. okraja goriskega c. kr. okrajni šolski svet v Gorici, to-le:

„Letno poročilo samo pa se izraža o obnašanju in delovanju učiteljstva tako-le:

V obče se more trditi, da je bilo obnašanje učiteljskega osebja korektno ter vnanjim življenjskim razmeram primerno.

Ker pa učiteljstvo ni zadovoljno s plačami, potegnili so povodom zadnjih deželnozborskih volitev nekateri s politično stranko, od katere pričakujejo izboljšanje svojega gmotnega stanja. Vsled tega pa so se zamerili nasprotni stranki in to neljubo razmerje je bilo povod medsebojnemu obtoževanju; to je prisililo sol. oblastva, da so vpeljala disciplinarno postopanje proti onim, ki so s svojim nepremišljenim in netaktnim nastopanjem na tako neprijetni način sili v javnost. To se je zgodilo v 16 slučajih. V nekaterih se je pokazalo, da so bile obtožbe nevtemeljene, v drugih pa so se izrekle bolj ali manj občutljive kazni.

Upati je, da bodo te resne odredbe strezile one učitelje, ki hočejo doseči stavljeni si smoter, pri tem pa se v svoji mladeniški nepremišljenosti ne drže dovoljenih mej.

Razmerje med duhovščino in učiteljstvom bi moralo biti v tukajšnjem okraju pač dosti boljše, kar se za prihodnost pričakuje.

Strmeli smo, ko smo čitali to okrožnico, katere tendenca je pač tako očita, da je ni mogoče skriti, ako so pred njo se tako lepe besede. C. kr. deželni šolski svet je stopil s tem činom popolnoma v službo klerikalizma ter stoji nasproti učiteljstvu na isti stopinji kakor ultramontanci, zbrani okoli „Prim. Lista“, ki vodijo od časa razkola grd, ostuden boj proti vsemu onemu učiteljstvu, katero se stanovsko zaveda ter

noče kloniti brezpogojno svoje glave pred vsakim kaplanom. Ta okrožnica kaže, da prevladujejo dandanašnji v slavnem c. kr. deželnem šolskem svetu klerikalni elementi, ter da čakajo značajno in zavedno učiteljstvo brččas tudi v bodoče še hudi boji s to korporacijo in z duhovščino, v katere politični službi stoji vrhovna šolska oblast.

V zadnjem času je sla politikujoča duhovščina nad vse one ljudske učitelje, ki so hoteli misliti s svojo glavo; najmanjši povodek, kaka beseda, izgovorjena v naglici, pa je bila spisana huda ovadba s posvečeno roko, in uvedla se je preiskava, stroga preiskava, in nunc je lagal in obrekoval ter prideval, da bi se hudicem studilo, ubogi učitelj pa je bil „discipliniran“ — za prazen nič. Politikujoča duhovščina je postopala na najgrsi način nasproti učiteljstvu in javnosti, ščuvala proti njemu, lagala, laž se je tudi pokazala, ali njej se ni zgodilo nič. Lahko delo je imela „Prim. List“ je požiral dolgo časa vsak četrtek po onega učitelja, in politikujoči duhovniki so sli počasi, ker jim je slo vse tako gladko izpod rok, celo tako daleč, da so podajali povsem neutemeljene ovadbe. Kar izmislil si je kak izpit kurat koj proti učitelju, katerega ni rad videl, pa je bila ovadba tu. Vse izmisljeno od prve do zadnje besede, namen pa je bil: skodovati ugledu učitelja. In to je jedna glavnih točk v programu klerikalne politike. Ker namen posvečuje sredstva, so se poslužili tudi samih izmisljolin. Calumniare audacter, semper ali- quid haeret. Sam deželni šolski svet mora priznavati, da v nekaterih slučajih so bile obtožbe nevtemeljene. Vse to početje srboritih nunccev proti učiteljstvu je bilo v glav- nem le podlo denuncijantstvo, ali šolska oblast je bila hitro pri rokah, da je verjela farovškim lažnjivcem in ovaduhom. Kazni so bile določene največ za prazen nič, za brez- pomembne reči, in tudi le za to, ker je bil učitelj „trmoglav“, ker ni hotel iti v Kanoso, kamor mu ni pustila stanovska zavest in čut možatosti.

V vseh tistih preiskavah, v vsej tisti gonji proti učiteljstvu se je kazalo jasno, da je kriva le duhovščina, ako razmerje med njo in učiteljstvom ni tako, kakor bi morda

imelo biti, ako je že res tako potrebna skup- nost med duhovnikom in učiteljem, jasno se je zrcalilo, da si je postavila duhovščina nalogo, podjarmiti učiteljstvo ter je priklopiti gardi, ki se bojuje za „sveto katoliško stvar“, videla se je na celi črti vsa ostudnost tega grdega boja proti učiteljstvu, ali kaj je storil na vse to slavni c. kr. deželni šolski svet? Nasproti sovražniku učiteljstva nima nikake grajalne besede (ali se mu zdi vse prav?), pač pa goni učiteljstvo v kle- rikalni jarem. Četudi v milejših besedah, vendar dosti jasno zapoveduje učiteljstvu, da se mora „spraviti“ z duhovščino, to je; podvreči se farovski komandi. Dež. šolski svet pravi sicer, da v obče je bilo obnašanje učiteljskega osebja korektno, ali vendar se mu zdi sedaj, po vsej oni ne- čuveni gonji iz farovžev proti učiteljstvu, najprimernejše, da naj gre v farovž poljubiti šilo, s katero so jih topli po svojih časopisih in potom šolske oblasti.

Vsa okrožnica je atentat se na tisti košček svobode, kateri ima učiteljstvo, sega pa tudi daleč izven delokroga šolske oblasti, saj učitelj s tem, da je postal učitelj, se ni prodal duše in telesa tisti korpo- raciji, ki stoji nad njim, marveč sme se nadalje svobodno misliti ter se blizati oni stranki, katera mu je po svojem programu in po njega nazorih najbližja. Da se pa pameten in zaveden učitelj ne more bratiti s svojimi sovražniki, s klerikalci, ki ga hočejo poteptati, je pač umevno. Vsak črvček se brani, ko se stopa nanj, pa se človek ne bo branil, ko mu pada po ledjih bič njegovega največjega neprijatelja!

In ta dva združiti, ali ni to malce težko, zlasti na tak način, ko se hoče teptanega prisiliti do tega, da se „spokori“ pred teptalcem?

Okrožnica je vzbudila med učiteljstvom gotovo obilo nevolje, zlasti se, ker se mu namigava na izboljšanje učiteljsk. plač ter spravlja to v dotiko z zadnjimi deželnozborskiimi volitvami. To je strupena ost okrožnice, ki gotovo učinkuje. Učiteljstvu se naravnost očita, da so potegnili takrat z našo stranko; nò, mi pa vemo, da nimajo klerikalci nika- kega vzroka očitati jim kaj v tem pogledu,

kajti matematično natančno bi se dalo izra- čunati, da je imela klerikalna stranka od učiteljstva takrat več nego naša. Mi nočemo tukaj ničesar ni- komur očitati, ali gg. učitelji naj si zapom- nijo ta passus v okrožnici.

Tudi ne nastopamo na tem mestu kot branitelji učiteljstva, marveč povzdigamo le- kot glasilo svobodomiselnih stranke, ki stremi po napredku, glas ter protestujemo proti ta- kemu ravnanju z učiteljskim stanom. Kaj bo z našo ljudsko solo, ako se bo nadaljevala taka pot? Poklerikaliti jo, to je res ves namen duhovniške stranke, spraviti jo povsem pod svoj vpliv ter ukloniti tilnik učitelju, da bo bolj podoben farovškemu hlapcu nego svo- bodnemu možu; tak je ideal „katoliške“ po- litike med nami, in v boju za ta ideal koraka roko v roki poleg „Prim. Lista“ tudi pr slavni c. kr. deželni šolski svet! In kdor se predrzne misliti drugače ali celo oglasiti, ta postopa „nepre- misljeno“ in „netaktno“!

Čudna so pota klerikalne politike, čudna pota slavne c. kr. šolske oblasti, in čudna je torej tudi ta pot, katero je sedaj ubrala proti učiteljstvu. Gotovo je, da ta pot ni prava, kajti deželni šolski svet daje potnho onim, ki so postopali krivično. To pa ne more biti ona pot, po kateri naj se razmere izboljša, ampak po tej se mora le še poslab- sati. Okrožnica mora vplivati na duhovščino tako, da si bo mislila, da sme se nadalje delati krivico učitelju ter ga denuncirati, saj kar gori najvišja šolska oblast za farovsko gospodo, učitelj pa odslej ne sme niti kihnti brez dovoljenja iz zakristije. Po tej okrožnici se duhovščina pač ne bo blizala učiteljstvu niti za korak, da-si je ona kriva tistih ne- vsečnih razmer, ampak čakala bo, da se jej spokorno približa učiteljstvo ter kapituluje pred njo. Učiteljstvo pa si brččas premisli, storiti tak korak skrajnega ponize- vanja, in posledica bo ta, da se razmere le še poostrijo. Kdo bo kriv? V glavnem pač tisti, ki gonijo učiteljstvo do koraka, katerega ne sme in ne more storiti, ako hoče samemu sebi prihraniti obstanek, in katerim je blagor učiteljstva in napredek sole le deveta briga. C. kr. dež. šolski svet je ta, ki je postal pri-

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski.

(D dalje.)

»Povedali so nam ljudje,« odvrne Matija, »da se mu je vtrgal jermen na sedlu, in ko si ti to videl, da nisi hotel udariti po njem.«

»Kajpada, dvignil sem kopje kvišku, in s tem sem se mu prikupil. Ej, mili Bog, dobil sem od njih strogo pismo, s katerim sem mogel iti od grada do grada in jo iskati. Že sem si mislil, da je napočil konec moje bede in mojega trpljenja, a glej, sedaj sedim tukaj v tej divji krajini, brez vsake pomoči, izmučen in žalosten, in moja bolečina je vsaki dan večja.«

Tu umolkne za trenutek, vrže z vso močjo poleno na ogenj, da so se kar iskre posipale naokrog, ter nadaljuje:

»Ako ta revica v kakem gradu joka in si misli, da sem na njo pozabil, pa bi bilo bolje, ko bi me pokosila smrt!«

In očividno se je v njem nabralo toliko nestrpljivosti in bolečine, da je jel znovič metati polena na ogenj. Matija in Glavač sta ga osupnena gledala. Nista niti slutila, da je imel Danuško tako rad.«

»Pomiri se!« zakliče Matija. »Kako je bilo s tem pospremnim pismom? Ali mar komturji niso hoteli ubogati zapovedi velikega mojstra?«

»Pomirite se, gospod!« reče Čeh. »Bog vas potolaži, morda kmalu.«

Zbišku se zalesketajo solze v očeh, vsekako pa se pomiri ter reče:

»Odpirali so pred menoj gradove in ječa. Bil sem povsod in iskal sem povsod. Med tem je izbruhnila vojna. V Gierdavi mi je starosta von Heidek dejal, da bojno pravo je povsem drugače in da sedaj nimajo več veljave pospremna pisma, ki so bila izdana v mirnem času. Pozval sem ga takoj na dvoboj, toda on dvoboja ni sprejel, marveč me je dal zapoditi iz gradu.«

»Pa v drugih gradovih?« vpraša Matija.

»Povsod se je vršilo eno in isto. Komtur v Kra- ljevcu, ki je vrhovni poveljnik gierdavskega staroste, ni hotel niti čitati pisma, rekoč, da vojna je vojna, ter mi zapovedal, da naj urno odnesem svojo glavo, dokler je še cela. Poskušal sem še drugod, toda povsod je bilo eno in isto.«

»Sedaj razumem vse,« reče stari vitez. »Ko si videl, da ne dosežeš ničesar, si dospel semkaj, kjer se moreš vsaj maščevati.«

»Tako je,« reče Zbišek. »Mislim sem si tudi, da tu vjamemo kaj sužnjeva, ali se polastimo kakega gradu, toda oni ne znajo jemati gradov.«

»Ej, kadar dospe semkaj knez Vitold, bo vse drugače.«

»Bog daj to!«

»On dospe gotovo. Čul sem na mazoveškem dvoru, da pride, in ž njim morda sam kralj z vso svojo poljsko močjo.«

Daljši razgovor jima pretrga Skirvoillo, ki stopi nenadoma iz sence, ter reče:

»Napotimo se na pohod!«

Vitezi na to urno vstanejo, Skirvoillo se približa tesno njim ter reče z zamolklim glasom:

»Imam neko novico. Novo Kovno se namerava oskrbeti z živežem. Dva viteza spremljata knehtev, jed in pijačo. Te hočemo napasti.«

»Torej moramo prebresti Nemen?« vpraša Zbišek.

»Dà, znan mi je prehod.«

»Ali v mestu vedó, da jim prihaja živež?«

»Vedó in gredo jim naproti, toda na te udarite vi.«

Na to jim jame praviti, kje se imajo postaviti, da bodo mogli iznenadoma napasti one, ki pridejo iz grada.

Njemu je bilo mnogo mar za to, da izvrši ob- enom dve bitki, in se s tem maščuje za poslednji poraz; kar je moglo biti tolikanj lažje, čim varnejši se je čutil sovražnik po prvi zmagi. Odločil jim je prostore in čas, kedaj morajo biti tankaj, vse drugo pa je pre- pustil njihovi hrabrosti in izkušnosti. Oni so se raz- veselili v svojih sreih, ker so takoj spoznali, da jim to govori več in izkušen bojovnik. Ko jim napove svoje naročilo, jim zapove, naj gredo za njim, na to pa se vrne v svojo kolibo, kjer so ga že čakali knezi in bojarji. Tu ponovi svoja povelja, na to dvigava k ustom piščalko, izrezano iz volčje kosti, ter zažvižga tako presunljivo, da se je glasilo od jednega konca tabora do drugega.

Na ta žvižg nastane živahno gomazenje okrog pogašenih ognjišč; tu pa tam zasrše iskre, ter iz-

ganjat klerikale, ki težko pričakujejo dneva, ko bi videli učiteljstvo s sklonjenim tilnikom na kolenih pred svojimi nogami. Sedaj z naša celo dež. šolski svet se huji razdor med učiteljstvo in duhovščino, kajti prepričani smo, da stanovsko organizovano učiteljstvo se ne ukloni tako brezobzirni zahtevi, kakor je povedana v okrožnici, marveč da se bo znalo držati tudi nasproti temu novemu naskoku, ki jih hoče vpreči v farovski voz poleg nevednega analfabeta.

Šolska oblast greši s takim postopanjem neizmerno nad solo in učiteljstvom in goni isto v službo črni sukni, ali upamo, da so v naši deželi še možje, ki se bodo znali postaviti po robu takemu vse obsodbe vrednemu postopanju šolske oblasti, pred vsem pa stavimo upanje v dobro organizovano učiteljstvo, da odbije tudi ta naskok na svoj ugled in čast tako, kakor zasluži.

Le še jedno opomnjo! — Koliko pritožb je že slo in se oglašajo dan na dan proti razsajajočim nuncem; koliko dokazov o grdi zlorabi cerkve, priznice in spovednice je doprinešenih, — ali kaj dela duhovska oblast? Ona brani in krije svojo duhovščino celo na škodo vere in cerkve. Na tisoče prej vernih Slovencev ne gre več v cerkev, ker so jih od tam pregnali brezvestni nunci! — Vkljub vsem takim dejstvom je ordinarijat slep in gluha za vse pritožbe!

Deželna šolska oblast pa posluša vsako čenčo, uvažuje vsako zlobno intrigo iz farovžev, da že postopa disciplinarno proti učiteljstvu. — Ako je bila proti učitelju preiskava, je bilo zaslišanih več, morda mnogo prič, čisto celo otroci, in naj se je še tako sijajno dokazala njegova nedolžnost — izgubljen je v tistem kraju, njegov ugled je sel rakom zvižgat, dočim se obrekovalec v farovžu zadovoljno smeje in skazuje svojo mogočnost, svojo vzvišenost nad vsemi drugimi zemljani. Za takega učitelja je najbolje, ako pobere šila in kopita ter — gre!

Toda ne bilo bi tako hudo, ugled učiteljstva in sole bi bil vsaj nekaj obvarovan in najprimitivnejšemu pravnemu čutu bi bilo zadoščeno, ako bi deželna šolska oblast v podobnih slučajih razumela svojo nalogo! Saj imamo kazenskih paragrafov o... obrekovanju in o zapeljevanju oblastnih, ali teh noče poznati nasproti obrekovalcem iz farovžev in njihovih podrepnikov! — Vprašamo: Ali je deželni šolski svet le enkrat nastopil proti obrekovalcem učiteljev? Doselej — nikdar! In ako so učitelji zahtevali, naj se jim imenuje obrekovalec, ki jih je spravil v preiskavo, troške in mnoge nevšečnosti, kaj se jim je reklo? — „Ha, to je disciplinarna reč in ovaditelja krije — tajnost!“ Tako se varujejo — lumpje na škodo ugledu celega stanu in na škodo ljudski soli, — ki nas stane ogromno žrtev, vse one c. kr. gospode, ki v deželnem šolskem svetu kozolce preobračajo, pa niti bora ne! Mi davkoplačevalci naj le plačujemo, da smo črni, razni c. kr. gospodje bodo pa lepo

vladali celo deželo po klerikalnem vzorcu! — Tako ne pojde! V deželi itak dovolj vre čedaje bolj in nekega lepega dne bodo gospodje, ki prilivajo olja na ogenj, deklamovali: O weh', die Geister, die wir gerufen....!

Svobodomiselnih slovenskih dijakov!

Veliki kulturni boj, ki preveva ves kulturni svet, razdelil je tudi naš slovenski narod v nasprotujoče si tabore. Tu bojevniki za pravo, iz svobode izvirajočo kulturo, tam moči tmine...

Neizogibno je, da ločijo tudi dijasko mladež nasprotni nazori; saj je ona izšla iz srede onih bojevniških vrst in je poklicana vrniti se nekdanji v one vrste, ter krepka po načelih in po značajih, zastaviti svoje moči v prosep idealov, ki so se ji rodili in utrdili za njenih ukov.

Vzgjati v službi idealov, naobražati, utrjevati značaje: to je nalog akademskih društev. Iz njih so izhajali in izhajajo možje, ki služijo narodu pravo in verno narodno službo. Veliki kulturni boj zahteva kremenitih značajev, neustrašenih bojevnikov. In slovenski narod bije kulturni boj...

Ideja, ki preveva naše duše, ki nas druži in ki naj iz nas ustvari prave narodne kulturne bojevnike, je svobodomiselnost. Duševna svoboda je pogoj kulturi, je in ostane prvi pogoj vsakemu človeštvu vrednemu napredku; ni pa napredka, ako se mora kultura ozirati na levo in na desno.

In na teh idejah zasnovali smo si svoje „Društvo svobodomiselnih slovenskih akademikov „Sava“ na Dunaju“.

Ako zahtevamo pravo prijateljsko, akademsko združitev, tedaj je prvi pogoj temu: precizna podlaga združitvi, enotni nazori. — Šele tedaj, ako so nazori, ki tvorijo podlago združitvi, enotni, more nastati pravo medsebojno obtevanje, šele tedaj more izpolniti akademsko društvo svoj narodno-pedagoški nalog. Naše dosedanje dijasko središče nam v tem oziru ni moglo odgovarjati; zato smo si ustanovili lastno društvo.

Nase društvo je nepolitično, svobodomiselnost tvori ono skupno podlago, brez katere ni mogoče pravega akademiskega društva. Namen društva je „biti duševno in zabavno središče svobodomiselnih slovenskih akademikov na Dunaju“. To je, kar daje značaj in pomen našemu društvu. Naše društvo bode torej zbiralo in vzgajalo edino-le svobodomiselnih slovenskih akademikov. In, dejali smo, naš narod rabi kremenitih neustrašenih značajev.

Svobodomiselnih slovenskih akademikov! Poznate naše nazore, naše ideale! Komur bije srce za pravo narodno stvar, oni stopi v naš krog! Našel ne bo le tovarišev, našel

bode prave prijatelje! Skupni ideali, pravo prijateljstvo, prosep naroda!

Vse za svobodo in narod!

Ustanovni odbor.

DOPIS I.

Iz Tomaja. — Zopet je prinesla „Gorica“ v 37. št. lazi, in dopisnik zliža svoj žolč na g. Vrana. In župan Černe je popravljal s § 19. tisk. zakona 5 ni-resov v „Soči“ št. 34., pa povemo Vam na uho, da s tistim popravljanjem se niste nič očistili, ampak napravili debelo blamažo. Kar je „Soča“ pisala, je popolnoma resnica. Kar pa sedaj dopisnik trobi v „Gorici“, to je pa res smešna laž, ki piše: „To ima torej naš g. župan za zahvalo, da je dovolil, da se na njegovi se-nožeti rije kamnje za novi vodnjak.“ Kaj ne, lažnjivi dopisnik, Vas ni nič sram s takimi lažmi trobiti v svet? Zakaj bi ne pisal resnice tako, da g. župan je pred enim letom dal spraviti grdo kamnje iz „Ruštovke“, ker je nameraval napraviti „kopišče“, pa delavcev ni mogel dobiti, da bi se isto delo dovršilo, pa znal je sedaj priliko porabiti, da mu je rabota spravila iz „Ruštovke“ kamnje; kaj je ni dobro pogodil? In potem kvasi lažnjivi dopisnik „Gorice“: Ako noče biti g. župan figa-mož, kdo naj mu to zameri. No stvar je taka-le, da pred 3 leti sta se gradila dva vodnjaka v tomajskem županstvu, eden v vasi Šepulje in eden v Križu, pa na istem prostoru, kakor je bil načrt napravljen, se ni zgradilo vodnjaka, ne v Šepuljah in ne v Križu. Pa kako ste takrat imeli lahke noge in dobra usta, g. župan, da ste vaščane pomirili, kakor v Šepuljah, tako tudi v Križu, da sta se vodnjaka preložila. Zakaj ne storite tega v Tomaju, g. župan? Ker ste se pogodil dne 1. februarja t. l. z vaškim zastopstvom in z 6 zastopniki večine tomajske, da se napajališče preloži na sredi vasi, na dano obljubo požri. Torej naj svet sodi, da nočete biti figa-mož!

To pa ni noben napad in ne obrekovanje, ampak čisto gola resnica, g. župan! Kaj ste vredni, ko s takimi zvijačami sku-vate ljudstvo?

Ker se zaupa g. župan na svojo župansko moč, je tudi robote ukazal za novo napajališče, kakor mu je kazalo. Dobil pa je tak le izid: dne 29. marca je pri cerkvi ukazal oklicati, kakor da bi s kanonom ustrelil, brez sklepa starešinstva, da se začenejo rabote za novo napajališče, ali ogromna večina je precej pismenim potom obvestila županstvo, da se ne udeležimo robot za napajališče, dokler ne vdobimo naše prošnje in pritožbe rešene radi napajališča, katere so bile že oddane na višje oblasti, pa to obvestilo niti hotel sprejeti, in sel je svojo pot naprej, mi pa svojo. Prvi dan je bila rabota, pa delalo jih je samo 10 županovih pristavov, potem obvesti čuvaj druge občinarje, da je ukaz

od županstva, da se mora nadaljevati robote za novo napajališče, pa vsi smo odgovorili, ko en mož, dokler ne vdobimo rešitve na naše pritožbe od višjih oblasti, se ne pokorimo županovemu ukazu. Drugi dan je pa g. župan najel 10 delavcev in enega voznika, pešcem je obljubil dne 3 krone in vozniku pa 10 kron. Pa isti večer vidimo občinskega sluga s polo v roki, ko je zarubil neudeležnikom robote kolle, preseče itd. Videli smo drugi dan na občinski deski ta-le: (original nespremenjen)

Razglas.

Županstvo v Tomaju odredilo je z odlokom od dne 2/4. 1903. št. glede placila zastalnih na opravil dolžnih rabot dražbo sledečih stvari.

Anton Obrsnel, Tomaj št. 5. 1 kotel K 8—	Anton Černe, „ „ 16. 1 kotel „ 8—
3 Jakob Štoka, „ „ 17. 1 prešič, 15—	4 Jožef Šperne „ „ 19. 1 svinjo „ 20—
5 Miha Štoka „ „ 21. 1 kotel „ 5—	6 Ivan Macarol „ „ 22. 1 kotel „ 5—
7 Alojz Rože „ „ 23. 1 kotel „ 5—	8 Josip Vran, „ „ 6. 1 telico „ 70—

Za izvršitev te dražbe določuje se dan 10/4 1903. za I. rok in dan 14/4 1903. za II. rok, in sicer z opazko, da se prodaje zgorej omenjene stvari pri II. roku, ako bi se pri I. roku ne prodale, vsaj za cenjeni znesek, tudi pod cenjenim zneskom.

Kupci paj pridejo torej omenjenega dne ob 9. uri predpoldne v občinski urad.

Županstvo: Černe, dne 2/4. 1903.

Tretji dan je drugim 10 tako cenitev napravil, ko postane omenjeni razglas pravomočen, in dne 10/4. ob 9. uri pričakujemo dražbo, pa ob istem času se je gosp. župan spomnil, da se ni ravnal po §§ 75., 79. in 81. občin. reda. Torej ob 11. uri sname razglas z občinske deske, dražba se je pa prekučnila v večnost. Dne 10. t. m. je pa občinski sluga pri cerkvi oznanil, da isti dan popoldne ob 3. uri bode v občinski pisarni dražba za izkopenje napajališča, pa nobeden ni hotel vzeti istega dela na dražbi, in najel je g. župan neke ljudi iz Šepulj, da izvršujejo delo. Kaj porečejo najvišje oblasti o takem početju, kakor se v Tomaju počenje, to bomo že poročali, ko natančno zvemo. Gotovi smo, da cela stvar se drugače zasučje, kakor jo g. župan meri po svoji glavi. Pzvedeli smo, da pride še komisija za pregled napajališča.

Kar se tiče volitve pri posojilnici, se prav nič ne tolažite s tem, da se kako drugače zasučje, pokazati Vam hočemo pri vsaki volitvi, kar ste si zaslužili. Na dan volitve pri posojilnici, ko ste videli, gosp. župan, da nima ljudstvo zaupanje v Vas, vzlet ste svoj klobuk in sel od komisije zunaj na volišče volilce nagovarjat, obrnete se h g. Naber-goju mesarju ter mu velite: Kaj Vrana hočete voliti predsednikom posojilnice? — Na-

(Dalje v prilogi.)

bruhne plamen, ki je rasel vsaki hip. Pri tem blesku plamena je bilo videti divje postave bojevnikov, ki so se zbirali okrog svojega orožja. Gozd je zadregetal in se sprebudil. Čez nekaj časa je bilo moči slišati klince konjarjev, ki so gnali konje k taboru.

XVIII.

I. aalu so dospeli k Nevaži in jo prebrodili: nekateri na konjih, drugi držeči se konjskih repov; nekateri na splavih, narejenih iz vtj. Vse to se je izvršilo tako hitro, da so se Matija, Zbišek in Glavač ter drugi mazoveški vitezi jako čudili gibčnosti teh ljudi ter spoznali še le sedaj, čemu niti gozdi, niti močvirja, niti reke niso mogle zadržati litevske poplave.

Ko so prišli iz vode, ni slekel nobeden svoje obleke, niti kožuha, marveč so se osušili, nastavivši hrbte proti solncu, da se je kadilo od njih, kakor iz peč. Po kratkem počitku so se urno napotili proti severu. Proti večeru so dospeli k Nemenu. Prehod čez reko, veliko in od pomladnih vod razvodenelo, ni bil lahek. Plitvina, za katero je Skirvoillo vedel, je bila vendar na nekaterih mestih tako globoka, da so konji morali celo plavati. Dva človeka je pród pred očmi Zbiška in Čeha — ki sta si zamán prizadevala, rešiti ju — celo odnesel, ker reveža nista smela klicati na pomoč, kajti poveljnik je bil zapovedal, da se ima prehod izvršiti v čim največji tišini. Vsi ostali so srečno dospeli na nasprotno obrežje, na katerem so potem sedeli brez ognjev do jutra.

Pri prvem svitu se razdeli vojska na dva oddelka. Z jednim je odšel Skirvoillo v globel krajine naproti onim ljudem, ki so vozili živež v Gotteswerden; drugi oddelek pa je odpeljal Zbišek k obrežju, da ondi napade one, ki bi imeli riti iz grada,

Med tem se je danilo in bilo je moči soditi, da bo lepo vreme. Livada in hosta v nižavi sta bili pokriti z gosto meglo, ki je ovirala razgled. To je bilo jako po godu Zbišku in njegovim ljudem, da jih Nemci, prihajaje iz mesta, niso mogli zagledati ter se pravčasno odtegniti bitki. Mladi vitez je bil tega jako vesel in zadovoljen je dejal Matijcu:

»Niti samih sebe ne moremo videti v tej megli; Bog daj, da se ta megla ne izgubi pred poldnevom.«

To rekši, odide naprej, da oddá stotnikom, ki so korakali spredaj, potrebne zapovedi, na to se mahoma vrne in reče:

»Kmalu dospemo na pot, ki vodi od broda na obrežje. Ondi se nastanimo v gozdu ter jih hočemo počakati.«

»Kako ti veš za pot?« ga vpraša Matija.

»Od tukajšnjih kmetov, katerih imam nekoliko. Oni nas spremljajo povsod.«

»Ali kako daleč od grada in obrežja jih hočeš napasti?«

»Za miljo daljave.«

»To je prav, kajti ako bi jih napadli bliže, bi zamogli iz grada pozvati pomoč, tako pa nas ne zagledajo, niti ne začujejo.«

»Tudi jaz sem že mislil na to.«

»Ko sem mislil na jedno, sem si domislil tudi drugega. Ako so tvoji ljudje zvesti, pošlji jih kaka dva ali tri naprej, da nam on, ki prvi zagleda Nemce, takoj dá znamenje, da gredó.«

»Tudi za to je že preskrbljeno.«

»Torej ti še nekaj svetujem. Zapovej jedni ali dvema stotnijama ljudij, naj se ne spusté v boj, marveč naj takoj odjezdijo naprej in prestrižejo Nemcem pot v grad.«

»To je važno,« odvrne Zbišek, »pa tudi to povelje je že izdano.«

Matija je na to zadovoljno pogledal svojega sinovca, ker mu je bilo ljubo, da je Zbišek navzlic svoji mladosti tako razumel bojne posle. Nasmejaj se je ter zamomljal:

»I nù, to je naša kri!«

Oročjenosec Glavač se je radoval še bolj v svoji duši nego Matija, kajti on ni poznal večjega razkošja od bitke.

»Ne vem,« spregovori, »kako se bodo ti naši ljudje borili, vsekako pa oni gredó tiho in pravilno in tudi vidi se na njih, da so bojaželjni. Ako je ta Skirvoillo premislil vse dobro, pa nam živ človek ne uide iz bitke.«

»Ali čemu to, gospod?« ga vpraša Čeh.

Zbišek mu odvrne:

»Pazite tudi vi, da bo to resnica. Ako je vitez križarski gost, potuje on od grada do grada, vidi dokaj ljudi ter izve mnogo novic; ako je križar, pa še več. Prav radi tega sem dospel semkaj, da vjamem tu kakega odličnjaka ter ga potem zamenim. Le ta pot mi je še ostala, ako mi je sploh ostala katera...«

Po teh besedah spodbode konje ter odjezdijo znovič na čelu svojemu oddelku, da oddá svoja poslednja povelja in se odtegne otožnim mislim, za katere ni imel časa, ker so se bili že približali k naprej določenemu mestu.

»Mladi gospod si morda misli, da njegova žena še živi in da se nahaja v tem kraju?« vpraša Čeh Matijca.

»Seveda, ako je Siegfried takoj v prvi jezi ni zadavil v Sčitnem,« odvrne Matija, »potem si je moči misliti, da je še živa. Ko bi jo bil ubil, bil bi nam duhovnik v Sčitnem gotovo povedal, ali pa bi ne bil

bergoj vam pa odgovori: Saj ste ga vi volili predsednikom mesnice, — in če je bil vam dober, zakaj da bi ga mi ne volili predsednikom posojilnice!

Kar se tiče županskih volitev, to pa je preveč škandala, kar vi počenjate, g. župan. Doba vašega županovanja je pretekla 5. februarja t. l.; se le pred enim mesecem ste pa bili imenike razpoložili, pa s takimi nepakami, da je c. kr. okrajno glavarstvo popravljalo. Dne 27. aprila, ko je bil c. kr. okrajni komisar Mosettig iz Sezane v Tomaju, je slo 5 mož naše strani, da zvedo od gosp. komisarja, zakaj se županske volitve zadržujejo; g. komisar pove našim možem, da je bilo več napak, in da razglas ni bil prav sestavljen, na to se obrne k županu ter mu veli, da v pondeljek je imenike poslal, ter v nedeljo mora pri cerkvi dati oklicati, da so imeniki razpoloženi 4 tedne na ogled, in tako tudi razglas pribiti na občinsko desko. In župan je to obljubil, pa obljube te ni spolnil. Gotovi smo, da je dobil g. župan od višje oblasti iz Trsta še enkrat opomin, da imenike razpoloži. Pa dne 10. t. m. smo slišali oklic pri cerkvi, da bodo imeniki razpoloženi volilcem od 21. t. m. 4 tedne na ogled. Pa brez razglasa na občinski deski, gosp. župan, to pa bode nov punktum za zadržanje volitev. In zdaj imamo še z Vami, dopisnik „Gorice“, napravili račun: Povemo vam, da nikar se ne skrivajte za urednikov hrbet, poznamo vas prav dobro, da ste zrel za „Tutti frutti“. Naj bode tudi o vas svet sodil, kakšen klerikalni voditelj da ste. In vi gospodje pri uredništvu „Gorice“ spoznate, kakšnega sotrudnika imate. Punktum.

Iz Volč. — Mirno je potekel prvi dan majnika. Pričela pa so slaba vremena, slana, toča in deževlje. Povsod vidiš tužne obraze, poprašajoč se, kaj bode. Vsejati ne moremo, pridelati ne bomo nič, kaj bomo živeli. Tu pa tam vidiš pa druge, poprašajoč se drug drugega, ali veš, kedaj pride deželni računar poselit naš imenitni občinski urad, pregledat občinske račune, kako sta jih K. in S. naredila. Oprostite, saj ni tako. Kolikor je v obče znano, K. in S. ne znata ne brati ne pisati, naredil jih je sam „komunski sribar“. Kako, po katerem narekovanju, to je nekaj časa sem staršam in sploh Volčanom nekaka uganjka. V mesecu marcu 1902. je stavil podžupan Andrej Monfreda v staresinstveni seji predlog, koji je bil enoglasno sprejet, naj pride deželni računar, da pregleda in uredi zanemarjene občinske račune. Tudi je staresinstvo sklenilo v mesecu decembru 1901., da mora bivši župan S. izročiti sedanjemu županu občinsko premoženje. Ne eno ne drugo se dosedaj še ni zgodilo, čeprav bo kmalu dve leti, odkar ni S. več za župana. Splošna misel in dejstvo je, da ne K. ne S. ne sedanji župan niso tega

*) Od tu dalje smo prečrtali odstavke, ki bolj natanko opisujejo Perinčičjade tamošnjega kraja. To pride na vrsto le tedaj, ako bo res potreba. — Ur.

čisto nič krivi, ampak tega je kriv edino le občinski tajnik.

On je izvrševalni in svetovalni organ županstva in staresinstva. On vodi župansko oje. Gorje mu, kdor se mu zameri. Za občinsko delo ti je pa največji nemarnež. Evo dokaz: Računi za leto 1899. in 1900. so bilo od deželnega odbora zavrženi, zakaj, ne vemp. Računa za leto 1901. ni še nikjer. Na račun leta 1902. se niti ne zmislimo. Predvarek za tekoče leto je bil prepozno deželnemu odboru predložen, in potem se zavržen. Ta predvarek se je moral popraviti in staresinstvu zopet v resilo predložiti, in on, zvita buča, je rekel staresinam, da se mora sedaj predvarek osebno v Gorico nesti, da se deželnemu odboru vse ustmeno pojasni. Rad bi bil sel naš pridni in skrbni tajnik na račun občine v Gorico, da bi tam zagovarjal svojo nemarnost, češ, da on ni tega kriv, ampak župan in starasine. Molci, molci Drejck, primi se za svojo staro kosmato vest, ako jo sploh imaš, in premisli, koliko nepotrebnih preprirov, sovraštev in stroškov si napravil v občini. Kako voziš starasine in ljudstvo za nos. Čudno, da k temu molci politična in deželna oblast, da tej nemarnosti konca ne stori. Pa ti, Drejck, le „stamperlaj“ v mirnem spanju nemarnosti naprej, a še pruden se domisliš, zaslisiš besede: Mane, tekel, fares.

Poglejte mlekarnico; pred letom se je delilo denara komaj po 5 v od litra mleka in je skoraj zaspala. Sedaj, ko je prišla za druga v druge roke, se deli po 8 v od litra mleka. Pa ti presneti liberavci so kumstni ljudje. Naročili so si posnemalnik. S tem strojem napravi se več masla, je bolj finega okusa, se ložje in dražji prodaja. Vsa hvala in čast odbornikom za trud. Vse prav in dobro, samo poslopje odgovarja vsakemu drugemu prostoru bolj kakor mlekarskemu. Potrudite se, odborniki, se je čas, da se zida primerno poslopje na primernem kraju. Podpora se vam nudi, ne zamudite časa, ker železo ni zmiraj gorko. Ako to dosežete, Vas obvenčamo z venci iz sira in skute!

Iz Velikih Žabelj. — Farovski „firtoh“ — „Gorica“ je priobčil dopis iz Sv. Križa, ki je posvečen nam Velikožabeljcem. Pravi, da smo mi Velikožabeljci zadolženi. Hm, hm, saj tudi tisti, ki je pomagal klanfati dopis, prosi brezobrestno posojilo. Ako imamo posojila, je znamenje, da imamo posestva, na katera si lahko po potrebi vsodimo primeren znesek. Pri Vas je pa prav narobe! Ko bi bili pa res toliko v dolgovi, kakor pišejo, kdo bi bil pa kriv, ako ne tudi — „mesto“! Ako se pomisli, da so odnesli samo Križki župniki od l. 1813. do danes iz Vel. Žabelj, pristevši 5% obresti, nad 90.000 gld., se ni čuditi, da ni preveč denarja tudi v Vel. Žabljah. In koliko so koristili v teku tega časa?! Zraven tega so nam začeli leto za letom križki „očetje“ nakladati ogromne naklade na davek za popravilo občinskih potij, od teh se popravlja naših par korakov, in to je od skladovne ceste do cerkve,

druge moramo vse v roboto. Zakaj se torej sklada toliko denarja? Ali zato, da ima križka gospoda lepa sprehajališča ven iz mesta? Saj v mestu je tako skoro vse porušeno, akoprav je tam zabitih mnogo naših žuljev. — Kar se tiče fare, to-le: Faro smo dobili, kar je čast bivšemu gospodarskemu svetu, a nikakor župnikoma, ki gorita le za Križ. In ker smo dobili faro, zahtevamo tudi razpis službe župnika, ker drvače si bomo znali sami pomagati. Spomin da Ricmanje se se ni izgubil v Vel. Žabljah. Proč pa s tem zelenim osabnežem, ki drugim podtika šuntanje, pa je sam največji hujskač. Vprašam ga, kedo je delil kronice pri zadnjih deželnozborskih volitvah ter spravil celo občino v navskrižje in sovraštvu. Dalje se nam očita o nekih oprtnjakih. Mogoče so se spomnili na tiste, s katerimi hodijo Križani tražiti po Žabljah. Dalje govori o nekih pobalinih, ki so razbili miroljubnemu vikarju vrata pri vrhu; saj ga še nima, ako mu ga pa občina pusti brezplačno živati, naj bo hvaležen, saj ga ni vreden, ker ga obdeluje tako, da je v sramoto celi občini. Potem trdi, da ona „obsedena“ oseba ni klerikalca. To mora pa vendar priznati, da pri klerikalcu služi ter mu je zvesta služabnica, saj mu je pomagala nositi barigeljo po kraških gmajnah.... Kaj ne, Francelj, včasih je bil Pečenko na cesti, sedaj ga imamo pa v Vel. Žabljah. — Onega, ki vedno v tla gleda, kakor bi kaj iskal, pa pozivljemo, da naj dokaže, kateri so tisti pobalini, ki jih imenuje? Mogoče so prav klerikalci, ker tam je največ pobalinstva. Mežnarja naj posvari, da ne bode več tako strašno preklinjal okoli cerkve; ali ne ve, da je na altarju Najsvetejše pričujoče. — Pobalinstvo iščite le pri svojih vratih!

Sv. Križ na Vipavskem. — Dopis v „Soci“ št. 32. je naše kavce tako razburil, da so kakor zbesneli tekali drug k drugemu, kako bi napravili kako laž v „Gorico“, ker resnici je težko ugovarjati. Sprejel je ta posel že znani lažnjivi Kljukec s Ceste s pomočjo križkega odvetnika. Po katoliško lagati ni greh, in pri velikonočni spovedi smo bili! — To kljukce se skriva pod sukno g. župnika ter pravi, da bi bila laž, da bi bil naš g. župnik pri krstu imenoval ime dr. Tume itd. Ali, vedite, da je bilo rečeno le, da ljudje tako govorijo. Ali more g. župnik razbrzdanim klerikalcem mašiti usta? — Nasim kavcem je živinski trg jako na priloznem kraju, pa ravno ondi je bil pred 1000 leti! Debela laž je, da je zahteval nekdo živinski trg pred svojo hišo ter da bi pobiral štantnino! Ali ni več kot 100 let stari ljudski rek: Ako je kaj za pojediti in koga za obesiti, se v Križu vdobi. — Debela laž je tudi, da nam smrdi cerkveno kadilo, kajti naprednjaki polnimo cerkev, dočim klerikalci ob času službe božje prepevajo in igrajo po klerikalnih krčmah. Kar se pa tiče smeti, jih imate čez mero po svojih pragih; ker ste prišli ob sramoto, potrpite in hodite po njih! — Ni res, da se

nam sline cedijo po mastnih dijetah in po letni plači županovi, dokaže se pa tudi lahko, da on, ki se baha s krozami, res ni uvrstil vseh potij, tičočih se vasij, kakor bi bilo prav. Tisti dan, ko je bil ta posel s potni, se mu lahko dokaže, da ni vpisal kot proti senožeti, ako pa je na nevoljo ljudstva pozneje popravil, potem seveda ima prav! Pri klerikalcih je vse mogoče. — Rečeno je bilo v „Soci“ tudi, da naši klerikalci rajši nego bi volili kakega naprednjaka, volijo krivopri-seznika ali kontrobantarja, samo da je klerikalcec. „Gorica“ ga kar ne more prehvaliti, pravi, da je skozi in skozi postenjak ter da ima posebno lepe čevlje. Svetujem, da se mu vkupi iz katoliške kas. srebrna kolajna za izgled postenosti. Uboja vera, kdo te vodi! — Sicer se pa še vidimo.

Iz Podbrda, dne 7. maja 1903. — V 19. št. „Prim. Lista“ piše nam neki dopisun, kako da so napadli trije naprednjaki tukajšnega kaplanca. Marsikak čitatelj nas bode morda tako sodil, kakor piše ta prismoda. Radi tega razložimo podpisani vzrok „napada“, in kak da je bil. — Naš miroljubni kaplan je januarja meseca t. l. c. kr. okr. sol. svetu odpovedal s prvim majem šolsko sobo. Na to je prišel gosp. nadzornik in ga prosil, da naj pusti vsaj do konca šolskega leta, da ne bodo otroci dva meseca brez pouka. Zaman je bila prošnja g. nadzornika. — Drugi dan smo se zbrali podpisani in mi k usmiljenemu kaplanu, katerega smo dolgo časa prosili, da naj se usmili vsaj naših otrok, ako se n. a. s. noče, a vse zastoj. Ako bi prosili najbolj trdosrčnega človeka, bi se nas gotovo usmilil; posvečeni petelinček nam je pa rekel: „Meni je vse jedno, ali je ljubezen med nami ali ne, jaz sem lahko sam.“ Razjezili smo se na te besede in začeli glasneje govoriti. Na zadnje je še jeden rekel: „Kaj nas bodo še taki mladi petelinčki komandirali, ko še ne vemo, kako bode paki!“ — G. kaplan, ali ste že pozabili, kako je govoril Kristus?: „Ljubite se med seboj, prosite in se vam bode dalo.“ Vi, kaplan, delate ravno nasprotno; mesto ljubezen sovraštvu, mesto da bi nam dovolili, ko smo vas tako prosili, ste nas izpodili. Lep mož, lep vzgled! Rekli ste, da bode gledali, da pojedete proč; oh! č. g. kaplan, tega ne smete narediti, ako bi se kaj takega pripetilo, gotovo nam bodo tekle po hrbtu solze.

G. kaplan, kako je bilo pa pretečeno nedeljo, ko ste se od jeze tresli in jokali na leci? Ali ste bili potem kaj boljši, ko ste ljudstvu izbruhali, kako smo vas „napadli“. Oh! ubogo revčič, res prav smilili ste se nam, ko smo potem uvideli, da nismo prav delali!! Za danes naj bode zadosti, ako bo treba, povemo tudi, kako znajo taki petelinčki „folcat“.

J. Munič, podžupan, Ivan Torkar, posestnik, Miha Kaitnekar, obč. čuvaj, Matevž Torkar, predsednik kraj. sol. sveta, Peter Kajzer.

dejal tega, kar je slišal sam Zbišek. Težavno je celo največjemu okrutniku dvigniti roko na onemoglo ženo, na nedolžno dete!<

»Je, toda nikakor ne Križarju. Kaj pa otroci kneza Vitolda?<

»Res je, da imajo Križarji volčja srca, toda tudi to je res, da je ni ubil v Sčitnem. Ker je pa sam šel v daljni kraj, je mogoče, da jo je skrtil v katerem od teh gradov.<

»Ej, ko bi se nam posrečilo vzeti ta grad!<

»Poglej samo te ljudi,« reče Matija.

»Sevéda, sévéda! Toda nekaj imam v mislih, kar hočem povedati mlademu gospodu.<

»Ko bi imel tudi deset sredstev v mislih, s sulicami ne podereš zidovja.<

Po teh besedah pokaže Matija celo vrsto sulic. s katerimi je bila večina bojevnikov oborožena, in ga vpraša:

»Ali si že videl kedaj tako vojsko?<

In Čeh res še ni videl nikdar nečesa temu podobnega.

Pred njim je stopalo veliko krdelo bojevnikov, drug tesno poleg drugega, toda brez reda, ker v gostem gozdu je bil vsak red nemogoč. Pešci so bili pomešani med jezdece, in nekateri so se držali griv, jermenov ali konjskih repov, v strahu, da ne bi zaostali. Imeli so na sebi volčje, risje ali medvedove kože, a iz kož, ki so jih imeli na glavah, so jim štrleli kvišku zobje mrjasca, rogovi jelena ali kosmata ušesa, tako, da si jih lahko smatral v megli za divjo zverino, ki gre nekam na rop, ako bi ne bili nesli s seboj orožja. Bilo je to nekaj groznega, a ob enem tudi nenavadnega, kakor bi imel človek pred očmi čudež, v kateri je prosti narod verjel, pri katerem oživl in zdirja

naprej, ne le to, kar je živega, marveč tudi kamenje in drevje.

Vidé vse to, se približa k Čehu jeden od onih plemičev iz Lekavice, ki sta prišla s Čehom, se prikrži ter reče:

»V imenu Očeta in Sina! Saj gremo v družbi pravih volkov, ne pa ljudij.<

Glavač pa, dasi je videl sam prvič take vojake, mu odvrne kot večič in izkušen človek, ki se ničemur ne čudi:

»Volki gredo v tolpi po zimi, toda križarska kri je sladka tudi po letu.<

Dà, bilo je res že leto, meseca majnika. Grmovje je bilo že pokrito s svežim zelenjem. Iz bujne in mehke mahovine, po kateri so tiho stopali vojaki, so že poganjali stebelca beli zvončki in rumeni trobentice. Od obilnega deževja napito drevje je prijetno dišalo, s tal pa se je dvigala rezka vonjava odpadlega jegličevja in listja. Solnce je obsevalo mično debele kapljice dežja na listju, in ptice so veselo prepevale.

Bojevniki so šli čimdalje hitreje, ker Zbišek jih je neprestano priganjal. Čez nekaj časa je prišel zopet k zadnjemu koncu oddelka, kjer se je nahajal Matija s Čehom in drugimi mazurskimi prostovoljci. Očividno ga je oživila nadeja, da bitka ne bo brezvsrčna, ker z lica mu nisi razbral nikake skrbi, a oči so se mu svetile jasno.

»Naprej!« zakliče. »Mi moramo biti spredaj, ne pa na sredi.<

In popelje jih na čelo oddelka.

»Čujte!« reče jim, »morda napademo Nemce iznenadoma; toda ako nas oni poprej zapazijo ter se hočejo postaviti v bojni red, udarimo mi prvi po njih, ker je naše orožje boljše in so naši meči ostrejši.<

»Dà, tako bodi!« odvrne Matija.

In vsi se posadé trdneje v svojih sedlih, kakor bi imeli že takoj tretji skupaj. Marsikateri je s širokimi prsi srkal sapo vá-se, drugi pa so poskušali, ali gre meč rad iz nožnice.

Zbišek jim ponovi še enkrat, da ako se dobi med »knehti« kak vitez, ali kak redovnik z belim plaščem, da naj ga ne ubijejo, marveč vjamejo, na to pa odjezdi naprej h kažipotom, ter čez nekaj časa vstavi oddelek.

Dospeli so do pota, ki je držal od gradu v hosto. Ni pa to bil pravi pot, marveč rajše široka steza, po-teptana tako, da so mogli v slučaju potrebe celo voziti po njej. Na obeh straneh je stala visoka goščava, v kateri so stali sami debeli hrasti. Grmičje je ponekje bilo tako gosto, da se je le s težavo dalo prodreti skozi. Zbišek je izbral tak prostor za skrivališče, da jih Nemci, prihajajoči iz mesta, niso mogli videti, niti se postaviti v bojni red. Svoje ljudi je razstavil na obeh straneh steze ter jim naročil počakati sovražnika.

Gozdu in lesnim pobojem privajeni Žmudci so se skrili tako dobro za debela in za grmičje ter mlade jelke, da se ti je zdelo, da so se vrdli v zemljo. Človek se ni oglašil, niti ni zarežgetal konj. Sedaj pa sedaj je stekla mimo čakajočih ljudij kaka večja ali manjša gozdna žival, in ko so se je skoro dotaknili, je plašno zbežala na stran. Časih je zapihal veter ter napolnil ves gozd s slavnostnim, močnim šumom — na to pa je čez trenutek zopet vse utihnilo, in takrat se je dalo slišati le oddaljeno kukanje kukavice in bližnje klopotanje deteljev.

(Dalje pride).

Domače in razne novice.

Gg. naročnikom. — Smo že v sredi maja, ali veliko naročnikov je povsem pozabilo, da niso še plačali naročnine. — Naj pomisli vsak naročnik, ko čita te vrstice, ali je kaj dolžan ali ne, in ako je, naj takoj pošlje denar, sicer bomo morali list ustaviti in dolg na vsak način izterjati!...

Priloga. Današnja „Sotca“ im. celo prilogo. — Opozarjamo na književno naznanilo „Goriške tiskarne“ in na bogat popis velike zaloge knjig. Prosimo, da si vsakdo shrani ta popis, da ga bo imel pri roki, ko bo hotel kaj naročiti. — Opozarjamo, da ni gotovo, ali bo popust do 33 1/3 % veljal tudi prihodnje leto.

Drevi na koncert. — Opozarjamo še enkrat vse rodoljube v mestu na veliki koncert, kateri priredi drevi v znani dvorani hotela „Central“ naše „Pevsko in glasbeno društvo“. — Program je obsežen, vse točke so umetniške dovršenosti in stojé visoko nad vsemi dosedanjsimi pevskimi vsporedi. Da se društvo upa s takimi točkami pred goriško občinstvo in pred forum javne kritike, je že to velik napredek na umetniški lestvi in v kulturnem razvoju Slovencev na Goriškem. Ne dvomimo, da bo društvo kos postavljeni nalogi, da bo torej užitek popoln in povzdignjen s tem naš narodni ponos ter povzdignjen naš ugled v obeh neslovenskih sodeželanov in tujih gostov.

Prireditve take vrste koncerta pa ni malenkost, marveč treba je veliko truda, pridnosti, vstrajnosti in žrtve. — Zato pa je vseh razumnikov v mestu naravnost rodoljubna dolžnost, da se udeležé koncerta ter s svojo navzočnostjo pokažejo, da smo Slovenci tukaj in da nas je mnogo, ki imamo smisla za umetnost v obče in za glasbeno še posebej. Vemo, da pride na koncert tudi mnogo neslovencev, ker jih zanima, kaj Slovenci zmoremo, zato je pričakovati toliko več od našega razumnikstva, da napolni dvorano do zadnjega kotička! — Rojaki, naša parola bodi: danes mora biti dvorana hotela „Central“ natlačena! Pokazimo, da smo tu in da smo ljubitelji umetnosti, torej vredni imena kulturnega, probujenega naprednega naroda!

„Pevskemu in glasbenemu društvu“ je daroval neimenovan 20 kron z geslom: „Drevi naj slavi zmago slovanska pesem v hotelu Central“. Živeli!

Gospodična Jaromila Gerbičeva je dospela včeraj v Gorico. Na kolodvoru sta jo sprejela gg. predsednik in pevovodja „pevskega in glasbenega društva“.

Njena slika je izložena v Jeretičevi knjigarni v Semenški ulici. Gospodična Gerbičeva je hčerka znanega skladatelja Gerbiča

ter absolvirana gojenka praškega konservatorija. Goriski Slovenci smo lahko ponosni, da sodelujejo take moči pri našem pevskem društvu.

Osebnosti. — Cesar je imenoval finančnega svetnika Henrika Medicusa, ki ima naslov in značaj višjega finančnega svetnika pri finančni prokuraturi v Trstu, višjim finančnim svetnikom pri finančni prokuraturi v Solnogradu.

Namestništveni svetnik v Zadru, Rihard Malnič, je imenovan svetnikom pri upravni sodnji.

Cesar je imenoval svetnika pri visji sodnji v Trstu, g. Bogdana Trnovca, dvornim svetnikom pri najvišji in kaszijski sodnji. Senatnim predsednikom pri tej sodnji je imenovan dvorni svetnik Franc Zohar.

Umrli je v Gorici Fran Zakrajsek, ki je svoj čas pisateljval in pesnikoval, podobno Koseskemu; zadnje čase se mu je godilo slabo. Bodi mu lahka zemlja!

Pornografija in naši kavci. — Nekdo piše: „Gorica“ se je grdo razkoracila nad „Sotca“ zaradi poročila o Perinčičevih skandalih. — Res je, v drugačnih razmerah bi noben napreden list ne prinašal podobnih poročil, vsaj ne v tako skeleči obliki. Ali kdo je vzročitelj sedanjih razmer? Ali niso klerikalci tisti, ki naravnost izzivajo take vrste boj? Saj naprednjaki včasih le pograbiijo za načelo: „Klin s klinom!“ ali „zob za zob!“ Kdo pa je začel take vrste boj, ako ne klerikalci?! Saj so premnoge naše cerkve le žalostno pozorišče za grd boj osebne mrznje! Kolikokrat politikujoti nunc izpred oltarja ali s prižnice s prstom kaže na neljube mu osebe, na svoje politične nasprotnike, in gorje tistemu, o katerem je znana kaka pega razsajajotemu nuncu. Koliko naših mož, žen, deklet in fantov je bilo postavljenih na sramotni oder sredi cerkve! — In kako to boli, zlasti ko je ni pomoči proti taki zlorabi cerkve, to vé le oni, ki živi na deželi! Take sramote ne pozabita dva rodova!

Kaj pa farovski listi! Ali niso pri nas na Goriškem o n i pričeli tako sramoten boj? To stoji! Oprijeli so se jezuitskega načela in liguorijanske morale, da treba moralno ubiti neljube osebe — da bodo neskladljive klerikalni pohlepnosti.

Ali je torej kako čudo, ako so sli tudi naprednjaki po klerikalnem vzgledu? Ako kavcev hudič ne pohrusta radi tega greha, zakaj naj bi naprednjake? Ali ni naravno, da tudi naprednjaki odgovarjajo: „Glejte, ljubčki, tak i junaki ste pa vi! Ako smo mi grešniki, ker smo baje „liberalci“, ste vi še grši, ker ste taki in taki!“ — In to se vrsi v naprednem časopisju in nič drugega!

Pa še nekaj! Velik je razloček v tem pogledu med kavci in naprednjaki! — Kavci imajo neprestano Boga v ustih, delajo se, da so že vknjženi na svitile stolce blizu božjega prestola, dočim naprednjaki o teh rečeh

molče. — Ako torej prihajajo kavci z očitani in obdolževanji, da je ta ali oni naprednjak zagrešil to ali ono, kaj potem? „Guarda e passa!“ Toda kaj povsem enakega o kakem pobožnem kavcu, to je čisto nekaj drugega! Zato bodo morali vsi kavci začeti vse drugače... živeti in delati in govoriti, ako hočejo, da ne vničijo do zadnje pike veljave in ugleda celega... stanu in morale cerkve same. — Ako pa pojdejo po sedanjih poti, bodo dobivali tudi odgovore po zaslužnju! Razloček pa je ta, da naprednjaki in liberalci nimajo kot kasta ničesa izgubiti, enako tudi posamičniki ne mnogo, toda... klerikalci so na kraju propasti, da zgube vse, kar imajo: „štalico in kravico“. — In s tem basta!

Sadjarški shod in razstava šrešenj v Prvačini. — Prvi vipavski kmetijski shod in razstava grozdja in sadja, ki sta se vrsila pred poldrugim letom v Kasovljah, sta vplivala jako ugodno na vipavsko ljudstvo. Po njima se je ustanovila cela vrsta vinarskih in sadjarških društev, ki delujejo jako hvalevredno za razvoj našega kmetijstva. Ta društva napravijo za prvi binkoštni praznik zopet velik dan. Ker je zgodno sadje, vzlasti šrešnje za Vipavsko največe koristi, priredijo ta dan sadjarški shod, združen z razstavo šrešenj in drugih ranih pridelkov. Na shodu bode razpravljalo več govornikov o pridelovanju zgodnega sadja, o sadnih vrstah, ki se priporočajo za vipavsko dolino, o sadni kupčiji itd. Kdor hoče razstaviti svoje pridelke, naj se prihlasi pripravljalnemu odboru v Prvačini ali pa domačim sadjarškim društvom.

Iz Prvačine nam pišejo o tem: Dne 31. maja t. l. prvi, drugi in tretji binkoštni praznik pridite si ogledat v Prvačino razstavo šrešenj in nekaj vin. V prostorih g. Vin. Gregoriča pokažejo sadjarška društva vipavske doline, kaj zmore um in dlan. Vsi sloji napredujejo, se združujejo, stremijo po virih, kako bi si zboljšali gmotno stanje, le kmet je še največji siromak in nevednež. Zakaj? Ker se ne gane spod krova svoje strehe! — Kmet! ven v javnost. Oklenimo se prijateljev, ki nas budrijo z nasveti! Pokazi, kaj si pridelal! Svoje pridelke moramo spraviti v denar, drugače nam ni obstanka; mi tavamo, ne hodimo. Največji naši sovražniki so: vinska klavzula, trtna us, razni črvi, ki nam pokončajo sadno drevje in vremenske nezgode. Snujmo shode, na katerih se poučujmo, kako zatremo te sovražnike. Razstave naj bode naši shodi, da vidimo v dejanju, kako nam je napredovati. Marsikateri kmet ne ve, katero sadno (drevje) vrsto naj bi vzgajal. Razstava naj odpre pot nadaljnemu napredku.

Radi obiskujemo razne veselice, kjer se prepeva, svira, kjer poslušamo navdušenega govornike, kratkotasne igralce na odru — dušni užitek. Udeležujmo se tudi kmetijskih veselice, kjer se nam nudi pa gmotni užitek, naše blagostanje. — Lepa prilika je dana izlet-

nikom, ki se vdeležé veselice v Ajdovščini, da si mimogrede lahko ogledajo razstavo v Prvačini. — Kdor želi, kaj razstaviti, naj doposlje vsaj do 30. t. m., t. j. do sobote dopoldne. — Odbor.

Sadjarškim društvom. — Predsedništva vseh gospodarskih, sadjarških in vinarskih društev na Vipavskem vabijo za nedeljo dne 17. t. m. ob 3. pop. na posvetovanje glede sadjarške shoda in razstave šrešenj v Prvačino. Obenem se bo razgovarjalo tudi o zvezi teh društev. Kjer ni še takih društev, so razumni gospodari dobrodošli.

V Gorici ne! — Ker se imajo tečajji za laske akademike na vseučilišču v Inomostu po določbi naučnega ministerstva prenesti v kako mesto izven Tirolske, se je imenovala med drugimi mesti za to tudi — Gorica. Ali naša Gorica nikakor ni mesto za take tečaje laskih akademikov. Gorica ni lasko mesto, statistični podatki o narodnostnem razmerju so grda laž, v Gorici se govori vsak dan mnogo, mnogo več slovenski nego laški, Gorica stoji na slovenskih tleh ter je obdana okoli in okoli od slovenskih vasij, živi od Slovencev, in Gorica je glavno mesto Goriškega, to je slovenskega dela dežele, o čemur smo jedini s Furlani, ki smatrajo za svoje središče Gradiško ali Červinjan. Laska visoka šola naj stoji torej magari v Červinjanu, na laškem ozemlju, v Gorici pa bi pomenila veliko provokacijo Slovencev. Komaj so se v zadnjih letih polegli nekoliko narodnostni boji v mestu ter se je začelo bolj gledati na to, kako bi se mesto dvignilo, da bi napredovalo, ker se mu bližajo z novo železnico novi časi, in sedaj naj bi se vrglo v Gorico novo seme za narodnostni razdor. To je na dlani, da bi se tisti laski akademiki med nami ne obnašali tako, kakor zahtevajo današnje razmere, zato bi se bilo bati z njihovim prihodom novih narodnostnih bojev, kateri bi neizmerno škodovali razvoju Gorice ter jo pahnili v popolni gospodarski propad, pred katerim že tako stoji. Slovenci izven Gorice bi se vsled novih ugodnih zvez obrnili drugam — kaj bodo potem tisti laski pobličji držali Gorico pokoncu? Mi se hranimo tistih laskih tečajev v Gorico, in ako je vladi pri srci razvitek Gorice, kateri jo čaka, bo to tudi upoštevala ter postavi tiste tečaje kam drugam in ne v Gorico. V Gorici ne smejo biti, ker tu ni prostora za nje z nikakega pogleda. Toliko ob kratkem, po potrebi bomo še govorili.

Narodno slavlje v Ajdovščini-Šturiju dne 1. junija. — Skoro zasije zor, ki naznani Ajdovščini-Šturiju dan zmagoslavja, dan, ki bode slovesno pričal, da slovenska ideja še ni izumrla, temveč da živi, da išče le prilike, ko si da duska. Od sinje Adrije, od strmih bregov Sotce, s kršnega Krasa, od bistré Idrije, iz sleherne vipavske vasi prihajajo vesele znanilke, da prihiti 1. junija v Ajdovščino-Šturije odlični del slovenskega naroda, ki hoče zvesto služiti ljubezni do

Zapiski mladega potnika.

Piše B. V.

(Dalje.)

Krik in vik je vedno bolj naraščal. Procesija grškega duhovništva se je bližala, siloma so ji napravili vojaki prostor. Nekatero posebno razdražene Kopte so vojaki odstranili, množica je pa napravila z rokami verigo, da je bilo vojakom onemogočeno ohraniti red. Trikrat je procesija hodila okoli groba; včasih so se začuli glasovi nezadovoljstva, naperjeni proti Grkom sredi občnega šundra. Potem so prišle procesije Armencev in Sircev ter Koptov. Amenci so pristaši monofitizma, kult ognja je imel pri njih vedno veliko veljave. Sirci ali Haldejci so perzijski kristijani, nekateri so v uniji z Rimom, večina pa tvori samostojno cerkev, njih obredi so priprosti. Kopti so tudi monofitisti. Vsak Kopt nosi modro svilen trak okoli vratu v znak, da je krščen. Silno praznoverni so Kopti, posebno jim prijajo prazne ceremonije, in vsakovrsten hokus pokus. Slednjič se poda najvišja duhovščina v kapelo. Ogenj boja nastane na umeten način. Vsi naporí duhovščine, da bi se odpravila ta ceremonija, so bili zastoj, izgubila bi ves ugled pri ljudstvu, ako bi opustila to sleparijo. Množica postaja vedno nemirnejša in razburnejša, ploskanje in fleskanje ter monotono popevanje vedno se ponavljajočih besed nas skoraj ogluší. Naenkrat šineta plamena iz stranskih okroglih lukenj. Posebno srečen bode oni, ki ujame prvi s svojo srečo ogenj. Komaj da sveča gori, odhitijo kričeči in gestikujuči. Drugi pridrvijo, klopečni ljudi se zavozljajo in odvozljajo. Z bičeni morajo vojaki rešiti tega ali onega, kateri je v nevarnosti, da ga usmrti pritisk od vseh strani. To je dirjanje, suvanje, ruvanje in pehanje brez konca in kraja, ti ljudje nimajo več zdrave pameti, oni so besni. V izdolbinah okrog ob rotundi so se že včeraj utaborile žene. Ko se prikaže ogenj, imajo te žene prsi razgaljene, po vrveh si vlečejo sveče

navzgor, potem segajo v plamen z roko, s katero se potem dotikajo obraza. Neštevilno sveč je gorelo po cerkvi, katera je postajala vedno bolj svetla. To je bil krasen prizor, ko se je vedno bolj širila svetloba gorečih sveč. V nepretrgani procesiji je korakalo sirsko, armensko in koptsko duhovništvo okoli groba. Videti je bilo silno mnogo miter, biserov, zlata, srebra in drugega lišpa. V kratkih besedah: Ti patrijarhi, duhovniki in pevci so pristni sinovi narave, ki pa še niso prodrlí v duh krščanstva. To divje besnenje se nikakor ne sme pisati na rovaš ruskim mužikom, oni so ostali tihi in mirni izven rotunde in čakali s svečami v roki, da jim drugi prinesejo plamen. To je najhujša profanacija svetega groba, in odkar sem videl te prizore, nisem si mogel misliti, da je tam Krist pokop. Te poludivje eksotične sekte, katere uprizarjajo ta baka...al, so gotovo več ali manj sad proslulih koncilov, sad meniškega fanatizma in nekrščanske sofistrije, in ravno ti prizori so svarilen vzgled, kam privede taka teologija.

Že včeraj v petek sem čital na Golgoti pred razpoklino, kjer je nekaj stal križ, v evangeliju poglavja o Kristovi smrti. Točno ob peti uri se je razlegal po celi cerkvi strašen, glušilen ropot. Po tem nedostojnem prizoru sem bil tudi danes zopet nekoliko ur pozneje na Golgoti, ali kmalu odšel. Ti ljudje so se nahajali v nekem patološko zanimivem stanju in to stanje je nalezljivo in ustvarja, ako ne podobno, vendar jako melanholično duševno razpoloženje.

Proti večeru je zavita vsa cerkev v mistični polumrak. Ni menda cerkve na svetu, katera bi navdajala dušo s takimi zagonetnimi čuvstvi kot to svetišče. V obhodu je pa bilo temno, da je bilo mogoče spoznati le na nekoliko korakov ruske mužike, kateri so ležali na tleh, zatopljeni v premišljevanje, roke sklenjene k molitvi. Priplazil se je oprt na

dolgo palico kak Kopt v svoji beli halji, prišel je mimo kak Haldejec v noši svojih rodnih krajev. Šel sem naprej, na levi in desni mužiki, naslonjeni na vlažne, s patino pretegnjene stene svetišča. Ali se je res čutila narodna duša te množice domačo v tem mraku, kateri se spaja z omamljivim duhom kadil?

Okoli desete ure sem zapustil gostišče in se podal zopet v cerkev »k pashalni zajutrenji«, ob polnoči bode Krist vstal od mrtvih,

Z velikim trdom sem se preril v katolikon. Tam so stali mužiki v kožuhih ali kaftanil, opasanih s svetlimi pasi, žene, katere so imele na glavi bele ali barvane prte kakor pri nas. Mogočna »panikadila«, zlati lestenci z ruskim orlom so bili užgani. Gorela je na zlatem lestencu debela sveča, obdana od venca tanjših sveč. Brez konca je bila procesija okoli groba, ta pomp ni bil pomp rimske cerkve, ti uski popi s črnimi, lepimi bradami in od solnčnih žarkov zago-relimi obrazi niso imeli nič sličnega z onimi rimske cerkve. Videti je mnogo krepkih postav in okroglih, zdravih obrazov. Ti popi so čitali sveto pismo, znajo na pamet nekoliko molitev in to je več ali manj vsa njihova izobrazba. Oni nimajo posebno učenih obrazov in duhovitih potez, katere ovajajo zvitega diplomata, kakoršne se tolikrat najde med rimskimi hijerarhi. Čulo se je petje, sto in sto luči je gorelo, zlato, srebro in biseri so se svetili in lesketali pri svitu vseh teh sveč, dijakoni so škropili na ljudstvo z blagoslovljeno vodo in kadilnice so razširjale opojni vonj mire in tamijana. Bila je polnoč. Vsak je držal v roki gorečo svečo, zvonovi so začeli zvoniti in vihtele so se ce-kvne zastave. Neki čuden molk je nastal. Odrešilna beseda se začuje: »Krist voskrese«. Bil je to nepozabljiv trenotek. Črnogorec po rodu, Kavas Marko, me je peljal nazaj v katolikon. Tam sem dolgo stal, mužiki okoli mene so se poljubovali. Vse je odpuščeno, pozabljeno, ker je on v istini ostal od mrtvih.

Vstajenje.

prelepe naše domovine, ki hoče ostati na svoji zemlji svoj gospod.

Na čelu, kakor vsikdar, stoje naša vrla društva, ki gojé nalik vestalkam ogenj rodoljuba. (Prijavljenih je 28 društev, katerih imena radi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti. Ur.)

Prijavljena društva naj blagovolijo, z ozirom na točno in vestno postrežbo, naznanihi potom dopisnic približno število vdeležencev. Da se izognemo vsem neprilikom, prosimo slavna društva ponovno, da se sama prijavijo politični oblasti v Gorici, odnosno v Postojni. Vspored slavje, kakor tudi primerno uro priloda objavimo prihodnjic.

Ajdovsko-šturska narodna društva.

Razpis stavbe „Trgovskega doma“. — Trgovsko-obrtna zadruga je sklenila sinoci v skupni seji, da se odda stavba „Trgovskega doma“ potom natečaja. Načrti, stavbeni popis in pogoji so v zadržnem uradu. Čas za ponudbe do 15. junija. — Natančnejši razpis sledi.

Aretirali so včeraj bivšega dijaka tuk. gimnazija Kristijana Kerkoča iz Gojač, ker si je znal s falsificiranjem svot v hranilnih knjižicah prisvojiti večje zneske. Vse njegovo manipuliranje je prav komplicirano. Živel je par mesecev prav razkosno. Aretirali so z njim tudi nekoga četrtosolca Z., ker je baje z njim v nekaki zvezi.

Zgubljen. — Žizmond Jožef iz Ovčedrage je izgubil davi 20 K v mestu. Pošten najditelj naj odda denar na policiji.

Odprti lekarni. — Jutri popoldne boste odprti v Gorici lekarni: Cristofoletti-Gliubich.

Opozarjamo na oglas tvrde G.-F. Resberg v Gorici, katera ima v zalogi korbid za acylenen luč.

Opozarjamo na novo trgovino Tomaža Huala na Travniku št. 8. Več glej oglas.

Neredna stolica je vzrok tisočerm boleznim. Nerazumljivo je, kako more današnje cloveštvo to zanemarjati, da ne išče vzroka takih bolezni, katere izvirajo ravno iz tega. Ako to odstranimo, pomagano nam je: Poslužujemo se tedaj rogaške vode „Tempel-vrelea“, mešajmo isto z vsakdajšo našo pijačo in videli bodemo, kako dobrodejno vpliva na naše telo ter ima prednost pred enakimi sredstvi radi blažujočega učinka.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Spincič je interpelliral glede rabe jezikov na postaji Draga v Istri ter pri davčnem uradu v Kopru. Dalje se je razpravljalo o dijaskih izgredivih na visokih solah na Dunaju.

Manifestacija za vseučilišče v Ljubljani. — V četrtek je manifestacija na Dunaju za vseučilišče v Ljubljani vspela sijajno. Udeležili so se je dijaki vseh slovanskih plemen. Navzočih je bilo mnogo drž. poslancev. Resolucija pozivlje poslance, naj uvedejo parlamentarno akcijo za ureditve te naše aspiracije. Shod je izrazil tudi svoje simpatije balkanskim Slovanom.

Hrvatska. — Izgredi so se pripetili zopet v Bakru, na Susaku, v Hreljnu itd. Na čeli železniški črti od Reke do Karlovca stražijo orožniki. V noči med 10. in 11. t. m. so bili izgredi na 20 mestih. Dosedaj je

bilo ubitih ali težko ranjenih 17 oseb. Po čeli Hrvatski je strašno vrvenje, povsodi se gode krvave epizode. Tudi v Spljetu v Dalmaciji so bile demonstracije, in sicer v cerkvi ob šmarnicah. Raznesel se je bil glas, da je hrvaški ban Khuen-Hedervary ubit, nakar je množica začela peti Te Deum. Radi te demonstracije so zaprli več oseb, med njimi tudi 10 dam. — Oblasti v Zagrebu bi bile rade izvedele, kje so se tiskali oni oklici, ki so pozivali Hrvate na vstajo. Jeli so sumničeli tudi Ljubljano, in tamkajšnje drž. pravdnistvo je dobilo nalog postopati proti ljubljanskim tiskarnam. V „Narodni tiskarni“ so imeli preiskavo, ali izvedeli so le to, da tam se niso tiskali oni oklici. Policisti iz Hrvatske iščejo po Ljubljani dva Hrvata, ali jih tudi ne najdejo. Še pred kratkim je rekel K. ber na Biankinjevo interpelacijo, da dogodki na Hrvatskem ne brigajo nas ter da zato ne odgovarja, ali politična oblast pa se vseeno vlika v našo državo, torej v tjo. Slab izgovor si je bil izbral Körber; se že mašuje. — Na Susaku pri Reki so bile v terek velike demonstracije. Zbralo se je na tisoče ljudi, ki so demonstrirali proti banu in Madarom. Orožniki so bili takoj na delu ter so odgnali v zapor toliko ljudi, da so morali mnogo njih prepeljati na Reko v ječe. Večerni osební vlak so bombardirali s kamernjem. Po noči so napadli orožnike s kamernji; mnogo je bilo poškodovanih. Poklicano vojaštvo je zaprlo na to vse ulice ter naredilo konec demonstracijam.

Tržaške vesti. — Jutri bodo imeli v Trstu v telovadnici „Trž. Sokola“ javen shod radi dogodkov na Hrvatskem; shod sklicujeta Mandić in Rybár. — Veliko novo vojašnico, namesto stare, zgradijo v Rocolu; prostor je že kupljen. Z gradnjo se prične bržčas že jeseni; potem poderejo staro vojašnico v mestu, katero dobi tako lep prostor za druge zgradbe.

Na koncertu „Slov. pevske društva“ jutri bo sodelovala tudi g.čna Jaromila Gerbičeva, ki nastopi drevi v Gorici na koncertu našega „Pevskega in glasbenega društva“. — V „Ed.“ citamo, da sta prišla v Trst dva tajna politična spijona hrvaškega bana Khuena-Hedervarya, ter opozarja tržaške Slovane, naj bodo previdni pri pogovorih o Hrvatski v javnosti.

Zveza slovenskih posojilnic vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil v četrtek dne 4. junija t. l. ob 10. uri predp. v „Narodnem domu“ v Celju.

Zrtev svetovaelavske posojilnice. Iz Tabora na Českem se poroča, da je tam zblaznel jako premožni hišni posestnik Stark. Mož je bil silno pobožen. Na nekem romanju v Rim se je Stark seznanil s prelatom Drozdom, s tistim katoliškim poštenjakom, ki je svetovaelavsko posojilnico tako temeljito okradel. Drozd je Starka pregovoril, da je vzel svoj denar iz hranilnice in ga naložil v posojilnici sv. Vavclava. Stark je sedaj spoznal, da je skoro vse njegovo v tej posojilnici naloženo premoženje izgubljeno in to ga je tako podrló, da je zblaznel. To je tekom nekaterih dnij že druga žrtev duhovniške posojilnice svetega Vavclava. Neki stražmojster se je obesil od žalosti, ker je izgubil v tej posojilnici naloženi, za doto svoji hčeri namenjeni denar.

Vezene bluze appenzellova vezl primerna! gld. 2.75 do približno gld. 50.— Franko in carine prosto na dom. Cenik s podobami z obratno postó. **Tovarna svile Henneberg v Curlhu.**

Židi.

Ni naroda, kateri bi pretrpel toliko nesreče, toliko mnogokrat zaslužnega preganjanja kakor Židi. Usoda narodov, ki so danes voditelji našega celokupnega kulturnega življenja in gibanja, njih zgodovina in napor, se nikakor ne more primerjati peripetijam in nezgodam, katere pripoveduje sveto pismo stare zaveze o Židih. Ni plemena, o katerem bi bilo znano, da je bilo povsem izgnano iz domovine, da je s tako trdovratnostjo kljubovalo velikim narodom in branilo šege ter institucije očetov proti tujemu uplivu. Ako je bil kedaj kak narod konzervativen v pravem pomenu besede, bili so to Hebrejci. Mojzes jim je dal postave, nikdo jih ne sme rušiti, kdor zakonu ni poslušen, naj umre. In ko je prišel iz Galileje Krist s svojimi ribiči, bilo je jasno, da takega novotarja ne čaka v prestolnici židovstva nič drugega nego smrt. Strašno maščevanje je prišlo nad sinove onih, kateri so ga obsodili. V celem svetu so se razkropili, brez domovine in zasramovani so se klatili okrog. Za poljedelstvo se niso mogli ogrevati, niti ped zemlje ni bila v njihovi oblasti. Za štirideset cekinov je Juda izdal Krista, in za to svoto si je kupil zemljo krvi, katera je pa menda ostala na večno neobdelana. Kakor prokletstvo, kakor pečat zločinca vtisnjen na čelo, pojavila se je med Židi lakomnost po denarju in posvetnem blagu. Za plug niso nikdar prijeli, nikdar se jih ni polastila želja imeti zemljo v posesti, dihati vonj razorane grude in se prenavljati kot star narod izven srednjeveškega geta, stopajoči za plugom ali brano in se radujoči na masnih kepah plodne zemlje. V menjalnica, temnih skladiščih so se bolje počutili. Ker narava nikdar ni blagodejno uplivala na to plemo, ke so njegove slabe lastnosti pred škrinjami, napolnjenimi z denarjem, vedno bolj izpodrinili in ugonobili vse, kar je bilo dobro v narodni duši, bili so oni pravi bič, prava kazen vsem plemenom, s katerimi so prišli v dotiko. Neka mefistofelična želja, naj tudi druga plemena izkusijo to, kar

so oni izkusili tekom svoje tisočletne zgodovine, jih je naganjala izpodkopati, kjerkoli mogoče srečo posameznikov in celih plemen.

V vsem Jeruzalemu danes menda ni židovske rodbine, katera bi se lahko ponašala, da je od časov Kristovih v svetem mestu ali sploh v Palestini. Židi, prebivajoči v Jeruzalemu, so sami novonaseljenci, kateri so se vrnili iz Evrope.

Hadrijan je izgnal vse Žide iz mesta, Konstantin jim je dovolil, da sinejo obiskati mesto edino le na dan, ko se ga je polastil sovražnik. Rimljani so onečastili sveti okraj, posuli s smetjem in blatom skalo, na kateri je stal oltar svetišča. Pravoveren Žid ne prestopi praga harama, ker se boji, da bi slučajno stopil na mesto, kjer je bilo nekdanj najsvetejše, in s tem si naprtil najhujši greh. Petnajst sto let plakajo Židi ob steni Salomonovega templja. Nekdanj so morali vojakom drago plačati, da so jih pustili do stene.

Ob petkih isti dan in isto uro, ob kateri je Krist na križu umrl, se zbirajo Židi pri steni. Na poti tja sreča tujec častiljive starce v dragocenih, svilenih, mnogobarvno rizašnih, s peštrim pasom opasnih dolgih kaftanih, obšitih z lepo kožuho, s pokrivalom iz kožuho na glavi, ki nosijo v rokah debele starinske molitvene knjige. Dolgi kodri jim bingljajo ob strani čela dostojanstveno in polagoma korakajo po polzkem tlaku zakotnih ulic. Taki prav taki so morali biti ob času Kristovem farizeji, kateri so se podali v tempelj h kaki verski disputaciji. Oči imajo povesene, zamišljeni so, nekaj vprašajočega, zvitega in zavratnega leži v teh nepravilnih semitskih potezah. Hoditi morajo skozi predmestje, katero je na slabem glasu radi svojih fanatičnih prebivalcev Muhamedove vere. Hiše ob zavilih ulicah so nizke in neizmerno borne, pri nas bi ne bile niti primerne za živino. Psi se potepajo po oglih in kotih, brskajoči po kupih smeti iz blata.

Uprav kikklopski štirivoglati kameni tvorijo steno nek-

Opravična številka C I. 33/3

Oklic.

Zoper Hermine Leicht, katere bivališče je neznano, se je podala pri c. kr. okrajni sodnji v Ajdovščini po Ferdinandu Elender in Štefanu Žigon iz Ajdovščine tožba zaradi izbrisá vknjižene tirjatve v znesku 1000 K. Na podstavi tožbe določa se narok za ustno razpravo na 28. maja 1903, predpoldne ob 9. uri, pri tej sodnji v sobi št. I.

V obrambo pravic Hermine Leicht se postavlja za skrbnika gospod dr. Marij Pascoletto, c. kr. notar v Ajdovščini. Ta skrbnik bo zastopal toženko v označenjeni pravni stvari na njeno nevarnost in stroške, dokler se ona ali ne oglasi pri sodnji ali ne imenuje pooblaščenca.

C. kr. okrajna sodnja v Ajdovščini
oddelek I. dne 7. maja 1903.

Trtorejci pozor!

Ne zamudite ugodne prilike cenega nakupa gumijskih vezij za cepljenje. Tvrška

Konjedic & Zajec

Gorica pred nadškofijo št. 5
Vam nudi iste klg kron 19 na drobno
20 stotink radi opustitve.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Kalcid - karbid

priporoča tvrdka

G. F. Resberg

v Gorici.

Tomaž Huala

trgovec z lončarskimi, porcelanskimi in steklenimi izdelki

v Gorici na Travniku št. 8,

naznanja, da je prevzel steklarsko obrt g. Weidlich-a in se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi z zagotovitvijo točne in solidne postrežbe opirajo se na svojo obilno znanje v tej stroki kot večletni uslužbenec v trgovinah gg. Sturil in Monari na Travniku.

Vse po zmernih cenah!

GORIŠKI VELODROM

Lastnik: Josip Gorlup.

V nedeljo, dne 17. maja

KONCERT VOJAŠKE GODBE

Začetek ob 3 pop.

Vstopnina prosta.

Zahvala.

Za mnogovrstno pojave odkritosrčnega sočutja povodom smrti predrage soproge in matere

Viktorije Humar

izraka podpisani v svojem in v imenu malega sinka najtoplejšo zahvalo vsem prijateljem in znancem, kateri so drago pokojnico spomili k večnemu počitku. — Bog povrni!

Ajdovščina-Sovodnje 14/V. 03.

Zalujoči soprog

Iv. Humar

Sovodnje št. 100.

danjega Salomonovega templja. Naprej jokoajo ob steni žene Vedno več Židov prihaja na precej tesni prostor pred steno. Mnogo Židov je v stari hebrejski narodni noši, katera je bila ista že ob Kristovem času. Posebno lepo so opravljeni španski in portugalski Židi. Nekateri nosijo navadne črne kaftane, kakoršne imajo gališki Židi. Da, nekateri so še celo povsem po evropsko oblečeni, teh pa seveda ni mnogo. Priklanjajo se neprestano, trkajo s čelom na mrzli zid, raztegajo roke, kakor da bi hoteli prositi Jehovo pomoči. Iz knjig molijo enakomerno svoje molitve, in na koncu molitve se čuje neko jokavo tulenje. Mehanično se prigibajo na levo in desno ter tja proti steni, monotono kakor stroj brbljajo svoje hebrejske molitve. Neki mlad, tanek clovek v svileni obleki se posebno goreče priklanja, joka in maje z glavo. Fant v črnih kaftanih, s premeteno resnimi obrazi in s pristnimi židovskimi bingljajočimi kodri so v bližini svojih očetov in držijo v roki talmud, debelo knjigo, trdno vezano s platnicami iz svinskega usna. Tam je zopet gruča dostojanstvenih Židov, kateri manj teatralično molijo k Jehovi. Taki so bili torej oni, kateri so Odrašenika križali. Objestno so klicali pred dvajsetimi veki, da naj pride Njegova kri na ves židovski rod. Izpolnilo se je. Maščevanje ni izostalo. Strašansko so se morali Židi kajati radi onega krvavega čina na Golgoti. Kruta usoda jih je gnala po svetu. Nikdar niso obupali in oni njihovi brati, kateri so bili bolj srečni, da so mogli zalovati ob tej steni, so trdno verovali, da bode tempelj zopet sezidan, da bode na Sionu vladal židovski kralj, da bode Mojzesova vera vera vesoljnega sveta.

Dolgo vrsto vekov so morali Židi životariti v umazanem, temnem getu srednjeveških mest brez zraka in svetlobe. Dovoljeno jim je bilo izposojevati denar, knezi in vladarji so se zatekali k njim, kedaj je zmanjkalo cvenka v državni blagajni. Že ob času Rimljanov jih je vsakdo sovražil in v srednjem veku jim široki sloji prebivalstva niso bili nič bolj

E. LEBHERZ

Gorica

tovarna užigalic
priporoča prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst, posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

Jakob Šuligoj,

urar o. kr. državnih železnic

v Gorici Gosposka ulica št. 25.

Priporoča vojo vsi izbiro ravn vratnih švicarskih žepnih ur in veriže posebno sedaj v času

birmance

po jako niskih cenah in sicer: srebrne ure za dečke od 4 glđ. in pol naprej, zlate od 26 glđ. naprej, srebrne ure za deklice od 5 glđ. naprej in zlate od 11 glđ. naprej.

Sprejemam tudi poprave vsakovrstnih žepnih in nazidnih ur. Vsako popravo garantiram 1 leto. De'o solidn'. Cene zmerne. — Svojim rojakom v mestu in na deželi se za blagohotna naročila topl' priporočam.

Novost! Fotografije,

izdelane navadno in v najmodernejšem stilu, takozvane „Imperial“ platino bromit, priporoča

A. Jerkič,

odlikovan fotograf v Gorici,

Gosposka ulica 7.

Vsakdo naj si ogleda izložbo, naj primerja izdelke z izložbami konkurenčnih tvrdk in naj sodi.

Zaščitna znamka: 81080.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

iz Richterjaevih lekarn v Pragi

priporočano kot izvrstno bel ublažujoče mazilo; za ceno 80 h, kron 1-40 in 2 kroni se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s „SIL-DRO“ namreč, iz RICHTERJEVE lekarnice in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je prevadena s to zaščitno znamko.

Richterjaeva lekarna „pri zlatem levu“

PRAGI, Elizabethgasse št. 5.

Dobi se v lekarni

„Fr. Zvalčarja“ Robert Kastner, Tebein.

Rojakom v mestu in z dežele priporoča

Anton Makuc

odlikovani mizarski mojster v Solkanu

pri Gorici št. 65

svoje izvrstne izdelke pohištva od navadnega do najfinejšega dela v vseh slogih. Cene zmerne.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastonj in franko v Schwann-Apoteke, Frankfurt a. M.

Glavovir v dobrem stanu

se proda po nizki ceni. Kje, pove upravništvo „Soče“.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mлина v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružica (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je Trgovska obrtna zadruga.

J. Zornik Gorica, Gosposka ulica šte. 7.

Priporoča toplo sorojakom svojo zalogo modnega blaga:

Za dame:

Krasne okraske za obleke, trakove, svilne zadnje novosti za bluze, pajčolane, pasovce, predpasnike, rokavice, nogavice, dežnike, solnčnike, bluze, čevlje, vse potrebščine za obleke, kakor: podloge, sukanec, svilo, gumbce, vezenja, zaponke itd.

Za gospode:

Raznovrstno belo in barvano perilo najbolje vrste, jopice za hribolazce, kolesarje, veslarje; zadnje novosti ovratnic, ovratnikov, zapestnic, nogavic, rokavic, hlačnikov, čepic, čevljev, dežnikov itd.

Opozarja

prečastite dame, na svojo veliko zalogo obče priznana najboljih modercev vsake cene.

Za birmance

in otroke: rokavice, nogavice, pajčolane vsake vrste, obleke, čepice, razno perilo.

Za slavnosti

in druge veselice; vsakovrstne narodne trakove, kojim preskrbira zahtevo vsakovrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

V nobenem slovenskem domu, zlasti ne v slovenskih društvenih dvoranah se ne sme pogrešati

Prešernove sohe

Ista je uzorno izdelana v velikosti 42 cm, ter stane samo 7 K.

Doprni kip

Janko Kersnika

25 cm velik, brez podstavka, za 3 krono.

V velikosti 22 cm po K 1-80 — s podstavkom — kipa

Simona Gregorčiča in Jenko-ta.

Zabojčke računim za lastno ceno.

Vsa čitalniška, bralna, ognjeglasna in druga društva opozarjam na ugodno priliko, da okrase svoje domove z domačimi umotvori in vabim prav uljudno k naročbi

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem in pisar. potrebščinami

Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

nakonjeni. Demokracija je zmagala v Parizu, odpravila kraljestvo in pometala z vsemi starimi institucijami. Francoska revolucija je otvorila vrata geta. Iz temnih zakotnih ulic židovskega predmestja so drli sinovi Abrahama. To je bilo še staro nepokvarjeno židovsko plemo, katero ni izgubilo svojega navadnega značaja daleč od Palestine v tuji deželi. Nastali so novi časi, tovarniški dimniki so vzrasli iz zemlje kakor gobe. Sedaj se je nudilo široko polje trgovine in obrti modernim Židom. Bili so uprav ustvarjeni za to stroko. Židi so bili od nekdanj sebičini in samopašni, prekanjeni in lakomni po posvetnem blagu. Ogromna premoženja so se zbirala v njih rokah, postali so voditelji velikih bank in skoraj vsega denarnega prometa, finance celih držav so bile v njih rokah, s svojimi mahinacijami so mogli oškodovati gmotno stanje ne samo celih stanov, ampak celih narodov. Predsedniki bank in akcijskih društev, lastniki obširnih tovarov, posredovalci velikih državnih denarnih transakcij pa niso verovali več v Jehovo, kajti oni so se povsem odtresli vseh verskih predsodkov, zanikali potrebo vsakega verskega naziranja. Bili so indiferentni in okužili vso tedajjo družbo in delavske sloje, katerim so bili največji nasprotniki, dokler premetenim sinovom Abrahama ni padlo na um, da bode nekdanj prišel dan odplačila tlačiteljem. Čudno, dočim je vrgla ona pest bogatih Židov, katera je zagospodovala po Evropi, med staro šaro talmud in vse, kar je spominjalo na preteklost židovskega roda, niso odpadli od vere očetov ubožni čifuti, prebivajoči na slovenskih tleh. Visoko so častili Jehovo in edina srčna želja njihova je bila, da bi bili pokopani v dolini Jozafat. Težavno bode za one, katerim ni bilo usojeno počivati pod kamenito ploščo blizu spomenika Absalona in Jozafata, na dan poslednje sodbe, preriti se bodo namreč morali skozi zemljo do Jeruzalema. In po Adriji so se vozile trume starčkov, kateri so se za vselej poslovili doma od cele svoje rodbine, v daljnjo Palestino. Ko so dospeli v sveto mesto, oblekli so starohebrejske

plašče, in kakor njih očaki ob času vlade cesarja Tiberija hodijo dandanes po jeruzalemskih ulicah. Vsak petek pa morajo romati k steni, da tožijo Jehovi, kaka nesreča je zadela Davidovo mesto in ves rod Izrael. Nikakor pa ne smemo pozabiti, kakšni so bili ti čifuti, ko so točili žganje v zakajenih beznicah Galicije in Rusije, ko so po oderuško izposojevali ubogemu kmetu male svote in ga spravljali na boben. Ti možje z bledimi, bolnimi lici, upalega obraza, smrdljive sape, sključene postave in strašljivih pogledov so provzročitelji gospodarske bede širnih pokrajin in oni so izkoriščali otročjo zaupljivost slovenskega prebivalstva. Opojne pijače, žganje in vodka, to je njih orožje, s katerim so se namenili maščevati se proti drugovernikom radi stoletnih krivic. Ko so si nakopičili primerno premoženje, polasti se jih želja umreti v Jeruzalemu. Napišejo poslednjo voljo, iztirjajo in plačajo svoje dolgove, poslovijo se od žene, otrok, sorodnikov in prijateljev ter odrinejo preko Trsta v Palestino. Ganjeni so do solz, ko zagledajo sveto mesto, pozabijo na svojo oderuško in demoralizujočo obrt v daljnih slovenskih krajih in se naselijo v židovskem predmestju, katero slovi po svoji nečistosti in smradu. Oblačijo se v oblachila svojih pradedov in prihajajo k steni, ker so tudi njih pradedi tam žalovali in hlinili svojo žalost. Neverjetno je, da se tip Izraelitov v kljub temu, da so naseljeni v vseh evropskih državah na severu in jugu, prav nič ni spremenil. Gobincau, kateri je nepobitno dokazal, da vlada med plemeni na veke trajajoča neednakost, navaja Žide v prilog svoji teoriji, zlasti pa v prilog trditvi, da se narodi ne spremenijo, ako bivajo pod različnim podnebjem. Na tri ali štiri tisoč let starih egiptskih slikarjih imajo Židi prav iste karakteristične poteze, kakoršne opažamo na Židih pred steno. Raztresenost po najrazličnejših krajih, kateri nimajo istega podnebnja, židovskemu tipu prav nič ni škodovala. Židi so ostali isto plame, kakoršni so bili ob času, ko je bil Pilat rimski prokurator. Nekateri mladi ljudje spo-

minjajo posebno na Kristove učence, starejši pa na farizeje. Mož s plemenito Kristovo glavo pa ni med njimi.

Vrlo zanimivo bi bilo zvedeti, ali jih pretresa istinita žalost tam pred steno ali pa samo hlinijo. Mogoče, da je piemenu že prešla v krv navada plakati in žalovati ob določenem času na določenem mestu, in da si niso več v svesti, da hlinijo, posnemajoči svoje dede in pradede. Da bi bil pa izraz istinite žalosti, ne verjamem. Kako čudno je, ko se prijemajo s svojimi nagubanimi, žolkastimi rokami glave, ko šepetajo v nemi kamen svojo žalno pesen, kateremu so že neštete generacije zaupale vso svojo nesrečo in trpljenje. Koliko človeških rodov je opravljalo svojo molitev pred temi kamenitimi kockami, katere so svedoki sijajnih dni Davidove in Salomonove vlade!

Jeruzalemsko obzidje.

Svetemu mestu podaja skoraj največ čara njegovo obzidje. Dandanašnji je pač težko najti mesta, katero bi bilo tako trdno obzidano kakor Jeruzalem. Obzidje je tako dobro ohranjeno, da bi prav dobro izdržalo kako obse-danje. Drugodi so podrli mestno zidovje, da se je moglo mesto razvijati. Tu se to ni zgodilo, ampak novi del mesta, konzulati, francoski hospic, ruska postrojka so onstran mestnih vrat. Staro mesto, opasano od zidovja, je ostalo, kakor je bilo nekdanj, nič se ni spremenilo. Nikdo si naj ne domišljuje, da je zidovje še ohranjeno iz Davidove in Salomonove dobe. Učenjaki skušajo dokazati, da je ta ali oni del starejši, vendar ostaja to vprašanje nekoliko preporno. Dognano je, da je zidovje, katero vidi danes romar, sezidal sultan Soliman. Okoli tega zidovja naj nas vodi danes pot.

(Dalje pride.)

Anton Pečenko

Vrtna ul. 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
mašinskih in
isterskih
vinoogradov.

Dostavlja na dom, in razpoložljiva po železnici na vse kraje avstro-ogorske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerno. Postrežba počena.

Zahtevajte

moj ilustrovani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikalnih predmetov, katerega pošilja zastonj in poštne proste

Hanns Konrad,

tvornica ur in eksportna hiša
Most št. 249. — (Češko).

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kapovališče npraberškega in drobnega blaga ter tkanja, projo in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadičice in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetilnice. — Rožni veneli. — Mašne kužlice.

Mašna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmihov s in trgih ter na deželi. 2 35 8

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

C. kr. privilej.

civilna, vojaška in uradniška krojačnica

M. Poveraja v Gorici

na Travniku št. 5.

Se dobivajo vsakovrstna moderna sukna kamgarn, piquet lastink, adria, ševjet itd., blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotove obleke, perilo vseh vrst in spadajoče priprave k paradnim oblekam za vsaki stan. Blago na meter in gotove obleke se prodajajo tako po ceni, da je z mojo trgovino nemogoča vsaka konkurenca.

Obleke vsake mode od 5 do 9 let K 5-40 in više
: 9 15 8-50
: 15 dalje 15-
vrhne sukne vsake mode 24-
za častite duhovščino 28-
blatce 5-

Haveloke in sobne pl. šče 15 K naprej.

Za dame in gosplice:

Haveloke 25 K

Sako in pelegrine 9

V slučaju da se kaj ne dobi v zalogi po zahtevi, se izvrši točno po naročilu.

Razprodaja dežnikov!

Naznanilo.

Podpisani si usojam naznanjati slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da prevzamem vsled smrti svojega očeta vodstvo in oskrbovanje staroznane gostilne.

„Pri Golobu“
na voglu ulice Morelli.

Skrbel bodem, da bode tudi v bodoče postrežba solidna kakor doslej.

V Gorici, 1. maja 1903.

Leopold Reja.

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krašič

krojaški mojster v Vrtni ulici števil. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne suknje itd. Cene zmerno.

Ravnokar mi je dospelovo sveže raznovrstno blago za nastopno pomladno sezono.

Izdelke iz lastnega blaga jamčim!

Christofle & Co.

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst

(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznavni najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbira najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kapovališče npraberškega in drobnega blaga ter tkanja, projo in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadičice in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetilnice. — Rožni veneli. — Mašne kužlice.

Mašna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmihov s in trgih ter na deželi. 2 35 8

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnjem bančnem hiši Gospodskih ulicah števil. 12.

Zavaruje poslopja in prometno proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulturneje. Uživa najboljši sloven, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobilke izdatno podporo v narodne in občnokoristne namene.

Dobi se povsod!

Schichtovo hranilno jedernato milo

z varstveno znamko

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.

Zastop na debelo: Humbert Bozzini -- Gorica.

In hec signo vinces.

Lepa je vasica St. Pavia v najbližji okolici solnograski. Iz stolpa župnijske cerkve je plapolala belo-rumena zastava, ob cestah, stezah in stezicah so bili postavljeni slavoloki s krasnimi napismi, konsumarji, mežnarji in tovarna živina, vsi so bili okrašeni s „svetjem iz vertov sv. Franciska“ in s svetopisemskimi platnicami, — ko sem stopal z velikansko množico po prašni cesti, ki drži v vas. Klerikalni tovarni, poštni in brzoviaki so se vrstili na postaji kakor jagode rožnega venca med prsti tombolo igrajoče pobožne kuharice četrtega reda, in najbolj so bili napolnjeni seveda živinski kupeji, kajti ves Solnograd je hotel biti navzoč pri ljudski veselici, katero je priredila „bela lilija“, socialno društvo, o priliki sedemindesetdnevne osemindvajsetletnice službovanja glavnega mežnarja v cerkvi sv. Polikarpa v Padovi. Dva batalijona klerikalnega pešpolka sv. Vincenca sta streljala, in celo iz Poljske so prišli poljski čuvaji, da vzdržijo pri tem kolosalnem navalu red in mir.

Velikanski prostor se je razprostiral za cerkvijo. Tu so imeli navadno svoje shajališče črni krti, gosnice, čuki in druge take klerikalne živalice; danes je bil pa veselčni prostor, in črni krti, gosnice, čuki in drugi klerikalci so ga zasedli v najkrajšem času. Oder je bil sestavljen iz samih pezdrijev,

katero so zapazili klerikalci v očesu svojega bližnjega, in „nafarban“ od sl. uredništva „Solnograskega lista“, za njegovo trdnost je pa garantiral kural iz Opekarske vasi s svojimi ni-resi.

Srečno sem se preril v prvo vrsto. Domači mežnar je dal znamenje, in začela je predstava.

Nastopil je v dolgi črni sukni z belo lilijo v roki vpokojen derviš, temeljit poznavalec socijologije od pete do tonzure, Ivan Nep. Škandalšký. Njegov nastop je bil pozdravljen z navdušenjem, in grgarski mežnar je celo poskočil samega veselja dva metra 57cm v zrak, kakor je koj izmeril poročevzlec in odposlanec goriskega „Prim. lista“.

Ko so odnehale huronske eksercicije, je povzdignil socijolog Ivan glas vpijoteča v St. Pavlu iz zasolil svoje besede tu pa tam z Jeremijskimi solzami.

„Slavna, vele-in blagorodna, prečastita, spoštovana gospoda v Kristusu! Majnikovi hrošči so se vzbudili, in tudi mi smo pleteli v bujno pomladansko naravo, da ogledamo vsa peresa zelene socijalne vede. Z radostjo konstatiram ogromno vdeležbo pri današnji veselici, namreč dvaintrideset društev, med temi zavarovalno društvo za govejo živino, prekomorski klerikalni Lloyd, ključavničarji za Reiffeisnovne blagajne, sedlarji za one poslanke, ki so že na konju, podporno društvo za onemogle kuharice,

zrakoplovno društvo iz Kamnika, bralno društvo začasnih internirancev goskih, trgovsko društvo suhih hrušk in fig, natakariji Neffatovega hotela, izobraževalno društvo nilskih krokodilov, največji klerikalci na svetu: črni zamorci itd.“

Govornik se je oddahnil nekoliko, kihnil zelo močno in nadaljeval: „V tem znamenju zmagamo!“ Vriš, šum in ropot pri obleganju mesta Jeriho so bili tajnosten šepet po gozdnem drevju ob pihljanju nežnega zefirčka proti velikanskemu kravalu, ki je nastal vsled zadnjih govornikovih besed. Sto ednajst odstotkov poslušalcev je namreč razumelo kihanje kot znamenje, v katerem zmagajo klerikalci, med tem ko je govornik mislil tisto znamenje — veliko vdeležbo. Neki kmet je sicer voščil govorniku po običajni šegi: „Bog pomagaj!“ toda kmalu bi ga drugi raztrgali, ker so menili, da se norčuje s tem svetim znanenjem.

Bodi temu, kakor hoče, Ahasver se je zapaval in položil seveda tudi svoj obolus v obliki gromovitega „bravo“ na oltar klerikalne socijalne organizacije.

Govornik je zopet začel: „Barva kat. socijalistov je bela, zato je že Bog dal prvemu človeku bele zobe, ter mu s tem pokazal pot, po kateri naj hodi kot katoliški socijalist. Glavni smotri naše organizacije so: ljubezen, edinstvo, pokornost, štiridesetdanski post, kateremu sledi „paršut“ na velikonočno

nedeljo. Marks in Bebel sta tepca. Tekom današnje veselice bomo igrali tudi tombolo, ker je to, kakor je poizvedela „Soča“, najstarejša igra, katero sta že igrala Adam in Eva v rajskih svojih nekostumih.

Deklamovala se bode tudi pesem: „Mi smo kršanski socijalisti, kako nas gledajo ljudje, nas hvalijo „Primorski listi“, ki se nikogar ne boje“. Peto se bode več zborov, med kojimi bo izvrševala prima ballerina svoje umetne plesse, kakor: rajski valček, jabolково polko in figovo peresno mazurko. Upam, da mi ni treba prosjati za aplavz sebi in drugim sodnikom. To je torej naš program, o katerem se zmenimo natančneje pri prosti zabavi pri nirespetijotu klerikalnega konsuma. Še enkrat Vam kličem: „Ljubite se med sabo, in če se že hočete malo pretepeti, bodi pri zabavnem delu, in, prosim Vas, ne do krvavih ran“.

Krokodilova solza se je zabliscala v oči socijologa, krokodilove solze so padale poalušalcem na tla in nastala je solzna reka, Nil imenovana, in St. Pavlska dolina se je izpremenila v dolino solz, v kateri smo zdihovali po rešitvi.

„Živio naša stranka, živio govornik, živio!“ je se slisal Ahasver in se stisnil v kot, kjer je trdno sklenil, da zapusti Solnograd ter se napoti v Ameriko, od koder bo že poročal novejši stvari „Sočinim“ citateljem. Do tedaj pa kliče: Do vida!

„Slovanska knjižnica“

April 1903.

Urednik in izdajatelj A. Gabršček.

P. n. gosp.!

Sedanjam in bivšim naročnikom „Slovanske knjižnice“ naznanjamo, da smo razposlali prvo knjigo slovečnega romana:

„Križarji“

poljski spisal H. Sienkiewicz.

Ta prva knjiga obsega 489 str. v večji obliki nego doslej; papir je finejši, oblika lična. Cena za naročnike le 90 kr. ali K. 1.80. — Druga knjiga bo nekoliko večja in bo stala najbrže le 1 gld. 05, skupaj cel roman 1 gld. 95 kr.

Dosedanje naročnike prosimo, da nam ostanejo zvesti, saj vidijo, kako koristna so narodu naša književna podjetja. Prosimo pa tudi, da bi nam pridobili še novih naročnikov.

Bivše naročnike pa prosimo, da se zopet vrnejo v naš krog, kajti bolj nas, ko vidimo, kako krasnih in slavnih del bi lahko izdali, ako bi nam ostali zvesti vsi oni, ki so že bili naši naročniki. — Prosimo, naj se vrnejo za poskušnjo vsaj z naročitvijo na „Križarje“, kajti dobé jih za nezatno svotico, dočim bodo v razprodaji 25% dražji. — Čim več naročnikov bo imela „Slovanska knjižnica“, toliko več berila bo za isti denar. — Kdor se naroči zdaj, ko tako po ceni dobi prekrasne „Križarje“, prevedane že v vse kulturne jezike, ne bo mu žal.

Opozorjamo dalje na naslednje naznanilo in na seznam naše zaloge. Vsakdo se lahko prepriča, da naša podjetja zaslužijo več zanimanja in podpore!

Upravištvu „Slovanske knjižnice“.

Razprodaja dosedanje zaloge.

Na naslednjih straneh je popis naše knjižne zaloge, namreč: Slovanska knjižnica, — Knjižnica za mladino, — Salonska knjižnica, — Svetovna knjižnica, — Venec slovenskih povestij, — Talija, — Razne knjige.

V 10 letih našega delovanja na tem polju se je pomnožila ta zaloga tako, da dosega razprodajna vrednost za skromne slovenske razmere dostojno svoto do — 50.000 K.

Pred seboj imamo še lepih načrtov, odlično število znamenitih rokopisov čaka odrešenja, da bi šli v knjigah med svet, — ali po drugi strani bi presegalo naše denarne moči, ako bi še množili dosedanje zalogo, polnili nove shrambe s knjigami, ki bi tam čakale kupovalcev.

Sedenili smo torej, iznebiti se kolikor mogoče dosedanje zaloge, da lože izvedemo nove načrte v prospeli lepe književnosti naše in narodu v korist.

Zategadel naznanjamo p. n. slovenskemu občinstvu, da od danes naprej do konca I. 1903. razprodajamo vso svojo dosedanje zalogo knjig — izvzemši „Križarje“, ki niso še dovršeni, in obeh delov ruskega slovarja — z izdatnim popustom, in sicer:

1. Kdor kupi knjig za 10 K, dobi 10% popusta.
2. „ „ „ „ 20 „ „ 20% „ „
3. „ „ „ „ 30 „ „ 25% „ „
4. „ „ „ „ 40 „ „ 30% „ „
5. „ „ „ „ 50 „ „ in več dobi 33 1/3% popusta.

Pričakujemo, da se naši rojaki v obilni meri okoristijo te prilike, pridobé krasno število slovenskih knjig po izredno nizki ceni, — ter s tem obnem pripomorejo, da se naša književnost obogati z novimi biserji svetovne slave in veljave. Posebno slovenski denarni zavodi naj bi porabili to priliko ter nakupili šolskim ali drugim knjižnicam naših knjig.

I. Slovanska knjižnica.

(Začela izhajati I. 1893.)

Izhaja v mesečnih snopičih. — Celoletna naročnina K 3.60 ali 30 v za snopič s poštnino vred.

Tu postavljene cene veljajo za nenaročnike.

Snopiči, ki so že pošli, so izpisani.

11. 12. 13. in 14. — Odiseja, povest slovenski mladini, prosto po Homerju, spisal Andrej Kragelj (Drugi popravljeni natis) . . . K 1.20
15. — I. „Kjer je ljubezen, tam je Bog“, ruski spisal grof Lev Tolstoj, poslovenil Ad. Pahor. — II. „Rakvar“, Grobovščik, ruski spisal A. S. Puškin, poslovenil J. K.-j. — III. „Božena“, poslovenil iz češčine Růy . . . —24
17. — Izbrani spisi Václava Kosmáka. I. — Poslovenil I. M. Frankovski in Růy . . . —24
18. — Izbrani spisi Václava Kosmáka II. — . . . —24
23. — Pedesetletnica Simona Gregorčiča. — Izbrane pesmi . . . —60
31. — Slike iz Prage, — češki spisal E. Herold, poslovenil Jos. Fagančič . . . —24
35. in 39. — Izbrane pesmi. — Zložil Anton Fanteč . . . 1—

40. — „Materin blagoslov“. Igra v treh dejanjih. Spisal Anton Kloda (Sablados) . . . K —36
- 42-43. — I. „Smodin“. Povest. Spisal Dobrávec. — II. „Za negotovimi težnjami“. Vaška povest. Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska, poslovenil Anonym . . . —72
- 44-45. — Poezije. Zložil Josip Pagliaruzzi-Krilan. II. . . . 1—
47. — „Narodne pripovedke v Soških planinah“. III. — Iz zbirke Jos. Kende in A. G. . . . —36
- 48-49. — Poezije. Zložil Josip Pagliaruzzi-Krilan. I. . . . 1—
- 50-51. — „Preko morja“. Hrvatski spisal Evgenij Kumičić. Poslovenil A. Z. Lovanski . . . —72
- 52-53-54. — „Zbrani spisi“. III. knjiga. Spisal Josip Pagliaruzzi-Krilan . . . 1.20
- 55-56. — „Kapitanova hči“. Ruski spisal A. S. Puškin. Poslovenil Semen Semenovič . . . —72
- 57-58-59. — Povesti s potovanja. Spisala Ana Rehaková. Poslovenila A. Dermota in J. Kunšič. — Korotanske povesti. Spisala Gabrijela Freissova. Poslovenil Dermota . . . 1.20
- 60-61. — Poezije. Zložil Zamejski . . . —72
- 62-63. — „Márica“. Spisal Ljuba Babič (Gjalski). Poslovenil Vinko Vinič . . . —72
64. — „Punka“. Mestni obraz. Poljski spisal Stanislaw Grudziński. Poslovenil S. P.-ov . . . —36
- 65-66. „Slučaji usode“. Roman. Spisala Pavlina Pajkova. (S sliko) . . . 1.44
- 68-72. — „V Petrograd“. Potopisne črtice. Sestavil Ljudevit Stiasny. . . 1.44
- 73-74. — „Strahomir“. Izvirna romantiška igra v petih dejanjih. Spisal Ivan Benko. — „Mlada Zora“. Romantiški igrokaz v treh dejanjih. Spisal Milovan . . . —72
- 75-76. — „Na bojišču“. Češki spisal Jan Klecanda. Poslovenil Ivan Bejce . . . —72
77. — „Beračica“. Pripovedka iz Bosne. Spisal Vinko Zorič. — Prevel Podravski . . . —36
- 78-79-80-81. — „Na razstanku“. Spisali slovenski osmošolci . . . 2—
- 82-83. „Mladost“. Češki spisala Gabrijela Freissova, poslovenil A. Dermota. S slike in životopisom pisateljice . . . —72
- 84-85. — „Božična noč“. „Plašč“. Ruski spisal N. V. Gogolj. Poslovenil Mloradec. — Za uvod je razprava o ruskem realizmu in o Gogolju . . . —72
- 86-87-88. — „Jestřba contra Hrdlička“. Po prijateljskih zapiskih češki spisal Svatopluk Čech, poslovenil Zormanov. — „Prve skrbi“. Češki spisal Svatopluk Čech, poslovenil J. M. Frankovski . . . 1.08
- 89-90. — „Rokovnjač“. narodna igra v petih dejanjih s petjem. Po Jurčič-Kersnikovim romanu spisal Fran Govékar . . . —80
- 91-92-93. — „Sin“. Izvirna rodbinska drama v štirih dejanjih. Spisal Engelbert Gangl . . . 1.20
- 94-101. — „Vstajenje“. Roman v treh delih. Ruski spisal grof Lev Tolstoj. Str. 776 . . . 3.20
- 102-104. — „Sad greha“. Izvirna drama. Spisal Eng. Gangl . . . 1.20
- 105-106. — „Deseti brat“. Narodna izra v 5 dejanjih s petjem. Po Jurčičevem romanu spisal Fran Govékar . . . K —80
- 107-114. — „Kleev nezvestobe“. Sloveči roman, spisal pisatelj „Zaobljube“ F. Bečić. Str. 608 . . . 3.20
- Elegantno vezana . . . 4.80
- 115-120. — „Križarji“. Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. I. in II. del. Str. 489 . . . 2.40
- (III. in IV. del izideta skupno v avgustu 1903.)

II. Knjižnica za mladino.

Letnika 1895.-1896.

Vsi snopiči so trdo vezani. Od št. 1. do 7. so že razprodani.

8. Antona Martina Slomška „Spisi zbrani za mladino“. I. Pesmi, snopič za srednjo stopnjo . . . K —40
10. in 11. Antona Martina Slomška „Spisi zbrani za mladino“. I. Pesmi. 2. snopič za višjo stopnjo . . . —80
13. in 14. „Pesmi cerkvene in druge“. Zložil Andrej Praprotnik . . . 1—
15. „Zeleni listi“. Kratke pripovedi za otroke, stare 6 do 10 let. Po Franju Wiedemannu poslovenil Anton Brezovnik, učitelj . . . —50
16. Antona Martina Slomška „Spisi zbrani za mladino“. III. snopič. Basni, prilike in povesti. Za nižjo in srednjo stopnjo . . . —50
17. in 18. „Tatari na Moravskem“, ali Bog ne zapusti svojih služabnikov. — „Gozdne cvetke“, ali štiri povesti in tri krajše razprave . . . 1—
19. „Slavoj in Ljudmila“. Milosrdna brat in sestra. Zbirka kratkočasnih in poučnih pogovorov o živalih. I. del. Spisal J. Diannik . . . —50
20. „Bogdanova mlada leta“. Svojim prijateljkom napisal L. Černej . . . —50
21. „Pisanice“. Slovenski mladinski spisal E. Gangl . . . —50
22. in 23. „V domačem krogu“. Zbirka pesmi in povestij za mladino. — Izvirno spisal ali na podlagi hrvatskih, italijanskih in nemških izvirnikov priredil Janko Leban, naduč. v Trebelnem . . . 1—
24. „Savinjski glasi“. Izdala „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“. I. snopič . . . —50

1902.

Izhaja vsake 3 mesece v lično in trdo vezanih knjigah, na finem papirju, obsežnih povprečno 10-12 tiskanah pol. — Naročnina K 3.20 na leto. — Posamične knjige po 1 K. —

25. — Vsebinska: 1. Pesmi Marice Strnadove (3). — 2. Kratke povesti Jadvice-Podravski (25). — 3. Pesmi Frana Žgurja (8). — 4. Grlice. (El. Krasnohorska) — 5. Pesmi Engelberta Gangla (16). — 6. Črtice iz življenja cesarja Jožefa II. (42) . . . K 1—
26. — Vsebinska: 1. Ciguljka (Fren Rakusa). — 2. Pod slannato streho (Peter Miklavc). — 3. Težka vest. Krasnohorska-Kuafič. — 4. Mačka z rdečim ovratnikom (Dragotin Jeranko). — 5. V snegu sama (Slifter-Silvester). — 6. Črtice iz življenja slavnih mož (Podravski) . . . K 1—
27. in 28. — Vsebinska: 1. Dobrota in hvaležnost Ivo Trošt. — 2. Blago srce (F. O. Rebrčan). — 3. Čopke ni (Juraj Faurgrac). — 4. Ukane Matjuzevga Groge (Andrej Rape). — 5. Bodi pošten (Tone iz Gosče). — Hud strbunk (Ivan Stučeklj). . . . 2—

III. Salonska knjižnica.

Izhaja v nedoločenih rokih, različne oblike in obsežnosti.

Doslej so izšle knjige:

1. „O ta ženske“. — Zbirka novelic. Spisal Fran Govékar. Vsebinska: 1. Predgovor izdajatelja „Salonske knjižnice“. 2. Predgovor pisateljca I. knjige. 3. Primo loco. 4. Dr. Strnad. 5. Te punice, te punice. . . 1. 6. Danica. 7. Iščilutka. 8. V mraku. 9. Pavlina. 10. O te ženske. — Str. 291 . . . K 2—
- Po pošti 20 v več.

2. „Hamlet“. Založnja v 5 dejanjih. Po W. Shakespearu poslovenil Ivan Cankar. — Str. 208 . . . K 1.40
- Po pošti 10 v več.
3. „Ruska antologija“. v slovenskih prevodih. Zbrala + Ivan Vesel in Anton Askerc. Zastopanih je 73 pesnikov po 14 preljalcah. Dodane so črtice o vseh pesnikih in o umrlim zbiratelju Veselu. — Str. 464 . . . 3—
- Po pošti 20 v več.
4. „Spisal Zofke Kvedrove“. Prva knjiga. Vsebinska: 1. Kako je to prišlo. — 2. Vera. — 3. Markčeva sšina. — 4. Slepce. — 5. Epizoda. — 6. Vaski roman. — 7. Sestri. — 8. Talent. — 9. Bleda rože. — 10. Laž. — 11. Sanje. — 12. Življenja. — 13. Moč. — 14. Tilda. — 15. Telegrafistka. 16. Sam. — 17. Gabrijela. — 18. Vseh deval. — 19. Bicklistinja . . . 2—

Prilavljena imamo tudi dve drami Silvija Pellica v prozi in nekatero prve znamenitega novejšega ital. pisatelja Fogazzara. — Imamo pa tudi več prevodov iz slovenskih jezikov, ki godijo bolj v to zbirko. — Na vrsto pridejo, ko razprodamo toliko izstisov prvih 4 knjig, da bodo pokrili vsaj glavni troški.

IV. Svetovna knjižnica.

Izhaja v nedoločenih rokih in prinaša večja dela iz vseh kulturnih jezikov.

1. „Ben Hur“. Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. — Zaloga je pošla. Ako se oglasi po dopisnici le 300 naročnikov, ga zopet ponatisnemo.
2. „Marko Visconti“. Zgodovinski roman. Italijanski spisal Tommaso Grossi . . . K 2.40
- Po pošti 20 v več.
3. „Quo vadis“. Veliki Sienkiewiczov roman iz dobe Neronove. Slavno delo je preloženo v vse kulturne jezike. Knjiga obsega 650 str. . . . 3
- Po pošti 30 vin. več. — Elegantno vezan K 4.80 in 30 vin. za pošto.

V rokopisu imamo več prevodov znamenitih del. Pridejo na vrsto polagoma, ako razprodamo 2. in 3. knjige toliko, da bodo kriti glavni troški.

V. Venec slovenskih povestij.

Izhaja v nedoločenih rokih.

Doslej je izšlo 6 knjig s tako vsebino:

- I. 1. Figura. 2. Iz križarskih bojev na Poljskem. 3. Slepčevodja. 4. Slika iz gladnih let. 5. Slovaške sličice. 6. Ada. 7. Očenaš. 8. Svoznik. Cena s poštnino vred . . . K 1.10
- II. 1. Mati in sin. 2. Vskanjeni dogodki. 3. Ded Liben. 4. Sanjarije in resničnost. 5. Na brodu. 6. Zlatija, vojna nevesta. 7. Žyvilja. ali moč domovinske ljubezni. 8. Črnogorski stolnik. 9. Odrtnik. 10. O Hiljakih. Cena s poštnino vred . . . 1.10
- III. 1. Prokleti ste. . . 2. Kadar pridem z vojne! 3. Za tuje grehe. 4. Pomladni mraz. 5. Slike. 6. „Narodne pripovedke“ grofa Leva Tolstega. Cena s poštnino vred . . . 1.20
- IV. 1. Rusinja. 2. Prve rože. 3. Mala igra. 4. Stara pestunja. 5. Maščeval se je. 6. Jelnikovi otroci. Cena s poštnino vred . . . 1.30
- V. 1. Lux in tenebris lucet. (Sienkiewicz). — 2. Moč ljubezni. (N. Lukmanova). — 3. Ze zopet. (Lj. Podjavorinska). — 4. Glasovi iz groba. (Nik. Jezov). — 5. Noč v gozdu. (O. V. Dementia). — 6. Izdajalec. (A. Marlinski-Bestuzjev). — 7. Gozd sumi. (Korolenko). — 8. Dva luzarja. (grof L. Tolstoj). — Bolnik. Cena s poštnino vred . . . 1.30
- VI. Obsega tri šaljive povesti slavnega H. Sienkiewicza: 1. Črtice z ogljem. — 2. Ta tretja. — 3. Poroka po pomoti. Cena s poštnino vred . . . 1.30
- (V tisku je VII. knjiga).

VI. „Talija“.

Zbirka gledaliških iger. Ureja Fran Govékar. Cena 40 vin. iztis (Vse so enodejanke in pripravne za male odre diletantov.)

Doslej so izšle igre:

1. „Pri puščavniku“. Veseloigra. Spisal Benno Jacobsen. (4 glavn in 3 stranske osebe.)
2. „Bratranec“. Burka. Češki spisal Josip Stolba. (5 oseb.)
3. „Starinarica“. Veseloigra. Češki spisala B. Viková-Kunětická (5 oseb.)
4. „Medved snubač“. Veseloigra. Ruski spisal Viktor Krylov. (4 osebe)
5. „Doktor Hribar“. Veseloigra. Poljski spisal grof J. A. Fredt (5 oseb.)
6. „Dobrodošli! Kdaj pojedeta doma?“. 4 osebe.
7. „Putifarka“. Burka v enem dejanju. Spisal A. Günter. 5 oseb.
10. „Eno uru doktor“. Burka v enem dejanju. 9 oseb.
- V tisku so dalje igre: 8. „Dve tašči“, 7 oseb. — 9. „Čitalnik pri Branjevci“, 5 oseb.

VII. Razne leposlovne in poučne knjige.

1. „Materino delo za Boga in domovino“. Za Slovenke priredil Simon Gregorčič ml. S poštnino vred . . . K 1.70
2. „Zgodovinske črtice iz poknežene gorjske in gradiške“. Spisal Simon Rutar. S poštnino vred . . . 1.70
3. „Epizoda iz kulturne zgodovine gorjske“, ali košček zgodovine gorjskega c. kr. gimnazija. Spisal + Mons. Andrej Marušič. S poštnino vred . . . 1.70
4. „Bete noči“. Sentimentalen roman. Ruski spisal Fr. M. Dostojevskij. Poslovenil J. J. Kogej . . . K 1—
5. „Ročni rusko-slovenski slovar in slovnica“. Za Slovence spisal M. M. Hostnik. (Trdo vezan: K 3.80 s poštnino). Mehko vezan s poštnino . . . 3
6. „Ročni slovensko-ruski slovar in slovenska slovnica“ za Ruse. . . 5
7. „Gluhanemi“. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. Spisal Anton Rudež . . . 2
8. „Občinsko gospodarstvo na Goriškem“. Spisal E. Klavžar . . . —
9. „Čestni zakon za pokneženo gorjsko in gradiško“ . . . —
10. „Slovenec in mednarodni promet“. Spisal dr. Karol Pečnik, zdravnik v Aleksandriji . . . —
11. „O jetiki“. Spisal dr. Fran Kariž, radniški zdravnik v Idriji. . . —